

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Mitä sinä teet??

Vapaa-ajan tutkimus 8- luokkaisille jämsäläisille

Tiina Mäkinen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Huhtikuu/2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Tiina Mäkinen	Sivumäärä 54 ja 8 liitesivua
Työn nimi Mitä sinä teet?? Vapaa- ajan tutkimus 8- luokkalaisille jämsäläisille	
Ohjaava opettaja Sanna Palviainen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Jämsän kaupungin nuorisotoimi, Hannu Ahlstedt	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia kokonaisvaltaisesti Jämsän kaupungin kahdeksaluokkalaisten nuorten vapaa-aikaa sekä siihen liittyviä seikkoja, kuten tyytyväisyyttä Jämsän kaupungin nuorisotoimeen ja Jämsässä saatavilla oleviin palveluihin. Työssä tutkittiin myös sitä, miten nuoret käyttävät eri medioita sekä kahdeksaluokkalaisten päihteiden käyttöä.</p> <p>Työn tilaajana toimi Jämsän kaupungin nuorisotoimi, joka arvioi omaa toimintaansa tämän opinnäytetyön pohjalta ottaen huomioon nuorten toiveet. Jämsän kaupunki on yhdistynyt kolmen eri kunnan kanssa 2000-luvun alun jälkeen. Samanaikaisesti myös nuorisotoimen toimialue on laajentunut valtavasti. Tärkeäksi tämän opinnäytetyön teki se, että alueella ei ole aikaisemmin tehty samantyyppistä suhteellisen laaja-alaista tutkimusta nuorten vapaa-ajasta ja siihen liittyvistä seikoista, kuten energijuomien käytöstä. Tälle opinnäytetyölle oli todellinen tarve Jämsässä ja siitä hyötyivät nuorisotoimen lisäksi myös muut tahot.</p> <p>Työn kirjallisessa osuudessa käytettiin lähdemateriaalina kirjallisuutta, tutkimustuloksia sekä internet-sivustoja. Työssä tutkittiin muun muassa nuorten vapaa-aikaa ja eri medioiden, päihteiden ja energijuomien käyttöä. Kirjallisessa osuudessa esiteltiin myös kunnallisen nuorisotoimen tehtäviä.</p> <p>Tarvittava tutkimusmateriaali kerättiin kyselylomakkeella maaliskuun 2010 aikana kaikista Jämsän kolmesta koulusta, jossa oli kahdeksaluokkalaista oppilaita. Koulut olivat Seppolan koulu Jämsässä, Kankarisveden koulu Jämsänkoskella sekä Kuoreveden yhtenäiskoulu Kuorevedellä. Kuorevedellä käy koulussa oppilaita myös Längelmäeltä. Oppilaat vastasivat kyselyyn oppitunnin aikana ja heillä oli mahdollisuus esittää tarkentavia kysymyksiä tutkimuksesta ja lomakkeen täytöstä koko tutkimuksenteon ajan. Vastauksia tutkimukseen kertyi kaikkiaan 212 ja tutkimukseen vastasi 77 % kaikista jämsäläisistä kahdeksaluokkalaisista oppilaista.</p>	
Asiasanat Nuorisotoimi, vapaa-aika, media, päihteet	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Tiina Mäkinen	Number of Pages 54 and 8 appendix
Title What are you doing?? What the 8 th grade students of Jämsä are doing at their free time	
Supervisor Sanna Palviainen	
Subscriber and/or Mentor Youth work service on Jämsä/ Hannu Ahlstedt	
Abstract <p>The aim of this thesis was to investigate comprehensively what the 8th grade students of Jämsä are doing at their free time. Also, the aim was to find out what the young people think about the youth work service of Jämsä and other services available in Jämsä district. In this work the consumption of different substances like alcohol, cigarettes, snuff and energy drinks and the usage of different types of media by the youth was also examined.</p> <p>This piece of work was ordered by the Youth work service of Jämsä. This work will be used to evaluate their operation by taking the opinions given by the youth into consideration. After the year 2000, there were three municipality unions created where Jämsä was a partner. For this reason, also the youth work service field expanded a lot. The fact that makes this thesis important is that the things examined in this work have not been examined earlier in Jämsä, so there was a real need for this thesis. In addition to the Youth work service of Jämsä, some other organizations and schools also benefited about this piece of work.</p> <p>Literature, research results and web pages were utilized in the literature part of this thesis. Questions examined in this piece of work were e.g. how the youth spend their free time, the use of different medias and the consumption of alcohol and energy drinks. The functions of the municipal youth work service were also introduced in the literature part of this thesis.</p> <p>The research material was collected by using a questionnaire. The results were collected during March 2010 from the three schools in Jämsä district with 8th grade students. The schools concerned were Seppola Comprehensive school, Upper level in Jämsä, Kankarisvesi school in Jämsänkoski and the Comprehensive School of Kuorevesi. In the school of Kuorevesi, there are also students from Längelmäki. The students answered the questionnaire during a lesson. The students were given a possibility to make questions about the research and about how to fill the form during the whole time the research was carried out. There were 212 participants in the research, which is about 77 % about the 8th graders living in Jämsä district.</p>	
Keywords Youth work service, free time, media, psychoactive substances	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 NUORTEN VAPAA- AIKA	6
3 KUNTIEN TEKEMÄ NUORISOTYÖ	7
3.1 Jämsän kaupungin nuorisotoimi	8
4 MEDIA	10
4.1 Tietokone	11
4.2 Televisio, radio ja lehdet	12
5 PÄIHTEET SEKÄ ENERGIAJUOMAT	14
5.1 Tupakka ja nuuska	15
5.2 Alkoholi	16
5.3 Energiajuomat	17
6 VAPAA-AJAN TUTKIMUS 8-LUOKKALAISILLE NUORILLE JÄMSÄSSÄ	18
6.1 Tutkimusote ja menetelmät	18
6.2 Tutkimuksen tulokset	20
6.2.1 Vapaa- aika	21
6.2.2 Jämsän nuorisotoimi	26
6.2.3 Media	28
6.2.4 Nautintoaineet	31
7 TUTKIMUSTULOSTEN POHDINTA	34
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	43
LÄHTEET	47
LIITTEET	54
LIITE 1	Tutkimuslupahakemus rehtoreilta
LIITE 2	Tutkimuslupa huoltajilta
LIITE 3	Kyselylomake

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kartoittaa jämsäläisten nuorten vapaa-ajan viettoa sekä heidän mielipiteitänsä opinnäytetyöni tilaajan, Jämsän nuorisotoimen, tarjoamista palveluista. Lisäksi tavoitteena on selvittää nuorten tyytyväisyys Jämsän muihin palveluihin, mutta myös nuorten median sekä päihteiden käyttöä energiajuomia unohtamatta. Tutkimustuloksista pitäisi käydä ilmi myös mahdollisia mielipide-eroja eri asuinalueiden välillä.

Saatujen tutkimustulosten avulla Jämsän nuorisotoimi arvioi toimintaansa heidän rajalliset resurssit huomioiden ja miettii mahdollisia kehitystoimenpiteitä nuorten toiveiden mukaisesti. Jämsän seudulla ei ole ennen tehty vastaavanlaista kartoitusta nuorten vapaa-ajasta ja sen käytöstä, joten sille on todellinen tarve.

Jämsän kaupunki sijaitsee Länsi-Suomen läänissä, isompiin naapurikuntiin, Jyväskylään, on matkaa noin 60 kilometriä, ja Tampereelle, 90 kilometriä. Jämsässä sijaitsee myös tunnettu hiihtokeskus Himos. Jämsään on liittynyt 2000-luvulla kolme eri kuntaa, ensin Kuorevesi, sitten puolet Längelmäkeä ja viimeisin kuntaliitos tapahtui vuonna 2009, jolloin Jämsänkoski ja Jämsä yhdistyivät. Näistä yhdistymisistä johtuen myös Jämsän nuorisotoimen toiminta-alue on laajentunut huomattavasti vuosien kuluessa. Opinnäytetyöni yksi tavoite on suurimpien asuinalueiden, Jämsän, Jämsänkosken, Kuoreveden sekä Längelmäen nuorten mahdollisten mielipide-erojen esille tuominen.

Opinnäytetyöni aihealueet; nuorten tyytyväisyys nuorisotoimen ja muihin Jämsässä oleviin palveluihin, nuorten median sekä päihteiden ja energiajuomien käyttö, nousivat esille 2.2.2010 pidetyssä palaverissa Jämsän nuorisotoimessa. Nuorisotoimen työntekijät katsoivat aiheelliseksi selvittää jämsäläisten nuorten vapaa-ajan viettoa ja siihen kuuluvia asioita. Erityisesti heitä kiinnosti nuorten syrjäytyminen, eri mediat sekä energiajuomat. Nuorten energiajuomien nauttimisen lisääntyminen, niin sanottu ”muotitrendi”, näkyy myös Jämsässä esimerkiksi nuorisotiloilla.

Rajasin tutkimukseni koskemaan vain 8- luokalla olevia oppilaita. Tämä mahdollisti kokonaistutkimuksen kaikista kolmesta koulusta, jossa opetetaan 8-luokkalaisia nuoria. Työn tilaaja, Jämsän kaupungin nuorisotoimi, tarjoaa tällä hetkellä palveluita pääsääntöisesti 13- 17-vuotiaille nuorille. 8-luokalla olevilla on ollut yli vuoden oikeus käyttää nuorisotoimen palveluja ja heille on ehtinyt muodostua myös käsityksiä tarjonnasta sekä siitä mitä he haluaisivat lisää Jämsän alueille.

Keräsin tarvittavan tutkimusmateriaalin maaliskuun 2010 aikana käyden teettämässä jokaisessa koulussa lomakekyselyn. Tutkimukseen vastasi 212 oppilasta ja kaiken kaikkiaan vastausprosentti oli yli 70 %. Tämän suuren vastausprosentin takasivat erittäin yhteystyökykyiset koulut, Seppolan koulu Jämsässä, Kankarisveden koulu Jämsänkoskella, sekä Kuoreveden yhtenäiskoulu Kuorevedellä, jossa käy oppilaita myös Längelmäeltä.

Opinnäytetyöni teoriaosuus muodostuu niistä elementeistä mitä nuorilta kysyttiin kyselylomakkeessa. Ensin pureudutaan vapaa- ajan käsitteeseen, kunnalliseen nuorisotoimeen, mediaan ja päihteisiin sekä energiajuomiin. Opinnäytetyöni viimeisissä luvuissa kerron enemmän tekemästani tutkimuksesta ja sen tuloksista.

2 NUORTEN VAPAA- AIKA

Yhtenä arjen itsestään selvänä asiana pidetään vapaa-aikaa. Kuitenkin sana vapaa-aika tarkoittaa ihmisille eri asioita. Sitä pidetään pääsääntöisesti hyvänä ja iloa tuottavana, mutta toisaalta myös turhana ja laiskana aikana. (Liikkanen 2009, 7.)

Nuorten vapaa- ajasta puhuttaessa sen määrittelyminen on vaikeampaa kuin aikuisilla. Yleensä nuorten vapaa- ajalla tarkoitetaan sitä aikaa, mikä nuorelta jää koulun tai työn ulkopuolelle, niin sanotuksi ylimääräiseksi ajaksi. Toisaalta tämä ylimääräinen aika voi olla hyvin aktiivista, esimerkiksi harrastamista, jolloin aika ei tunnu vapaalta. Harrastukset voivat olla nuoren itsensä, kavereidensa tai vanhempien toiveista muodostuneita aktiviteetteja. Nuoren vapaa- aikaan voi kuulua myös vain oleilua, jolloin nuoren ei tarvitse suorittaa, tämä aika voi olla esimerkiksi television katsomista tai nukkumista. (Helve 2009, 250.)

Nuoret voivat olla vapaa- ajallansa paikallisten nuorisotoimien tiloissa, mukana kolmannen sektorin toiminnassa, erilaisissa urheiluseuroissa tai hengailemassa missä milloinkin. Ympäristöjä, jossa nuoria on monia; nuorisotoimien nuorisotilat tai kahvilat, ostarit, elokuvateatteri, erilaiset tapahtumat, kerhotoiminta, erilaiset leirit ja matkat, kurssit ja niin edelleen. (Sosiaaliportti 2009.)

Vapaa- ajallaan nuoret oppivat erilaisia taitoja sekä kehittävät toimintapätevyyttään, arvoja ja arvostusta. Oppimisvälineinä toimivat esimerkiksi liikunta, musiikki ja kulttuuriharrastukset. Harrastuksissa opitaan harrastuksen omia taitoja ja tekniikoita, mutta myös esimerkiksi sosiaalisia taitoja, itsenäisyyttä ja ryhmässä toimimista. Harrastukset tukevat koulun ja vanhempien tekemää kasvatusta. (Aaltonen & Ojanen & Vihunen & Vilén 2003, 205–206.)

3 KUNTIEN TEKEMÄ NUORISOTYÖ

Suomen kunnat ovat tärkeä nuoriso- ja liikuntapalveluiden kehittäjä, tekijä ja toiminnan mahdollistaja. (Harjula & Lundström & Kirvelä & Majoinen & Myllyntaus & Varhermo 2004, 26). Kuntien lisäksi nuorisotyötä tekevät seurakunnat sekä eri järjestöjen työntekijät että vapaaehtoiset. (Cederlöf 2008).

Cederlöfin (2004, 53) mukaan kunnan laadukas nuorisotyö vastaa alueen nuorten tahtoa sekä toiveita ja tarjoaa avointa toimintaa kaikille nuorille ja teemallisesti pienemmille nuorisoujoukoille. Lisäksi nuorisotyön tekijät ovat osana nuorten elämää; ovat luottamuksen arvoisia, ohjaa heitä sekä ylipäättään seuraa heidän elämäänsä. Laadukas nuorisotyö auttaa parantamaan nuorten mahdollisuuksia ja heidän asioidensa huomiointia niin päätöksenteossa kuin muiden eri tahojen toiminnassa.

Kunnallista nuorisotyötä ohjaa perustuslaki, jonka puite ja tavoitelakeja ovat muun muassa kuntalaki, lääninhallituslaki ja nuorisolaki. Kuntalain mukaan kunnan tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia sekä kunnan kehitystä. Hyvinvointi on moninainen sana, joka merkitsee ihmisille eri asioita, myös nuorille. Nuorisotyötä pidetään yhtenä osana kunnan hyvinvointipolitiikkaa, koska se tukee nuorten harrastuksia, osallisuutta ja myös terveyttä. Puolestaan lääninhallituslain mukaan alueellisessa arvioinnissa kunnan nuorisotoimen tarjoamat palvelut ovat osa kunnan tarjoamia peruspalveluja. (Sjöholm 2007, 56- 59.)

Lääninhallituslain mukaista arviointia tukee nuorisolaki, jossa kerrotaan, että kunnan tehtäviin kuuluvat sekä nuorisotyö että nuorisopolitiikka. Tosin toteuttajina voivat olla kunnat ja erilaiset yhdistykset ja järjestöt, myös alueellinen yhteistyö on mahdollista. Nuorisolaki ei määrää sitä, miten kunnat järjestävät nuorisotyön vaan kuvaa kuntien nuorisotyön tavoitteellisia palveluita joita ovat muun muassa toimitilat, harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoryhmien tuki, tarvittaessa nuorten työpajapalvelut sekä muut tarpeelliset toimintamuodot. Myöskään nuorisolautakunnat eivät ole lakisääteisiä, mutta ne antavat nuorille mahdollisuuden vaikuttaa kuntansa päätöksentekoon. Sen sijaan nuoria on aina kuultava heitä koskevissa asioissa. (mt., 58- 60.)

Melkein jokaisessa Suomen kunnassa on yksi nuorisotila, isommissa kaupungeissa niitä on useita. Puhuttaessa pysyväluonteisesta perusnuorisotyöstä kunnissa tarkoitetaan esimerkiksi juuri nuorisotiloja. Tilatoiminta on pääsääntöisesti avointa kaikille nuorille, joten käytännössä se voi tavoittaa paljon käyttäjiä. Nuorisotilat tarjoavat paikan oleskella; parantaa sosiaalisia taitoja, harrastaa, mutta myös mahdollisuuden vaikuttavalle osallistumiselle. (Horelli & Haikkola & Sotkasiira 2007, 221.)

Tilatyön yksi ongelma on, että nuorisotyön ulkopuoliset tahot eivät tiedosta esimerkiksi tilatyön kasvatuksellisuutta. Kasvatusta ja erilaisia keskusteluja pystytään käymään nuorisotyöntekijän ja nuoren välillä esimerkiksi pelatessa tiloilla olevia pelejä tai keittäessä kahvia. Keskusteluiden tavoitteena voi olla juuri elämönhallintaan liittyvät asiat esimerkiksi koulunkäynti, tupakointi ja niin edelleen, mikä nuoren mieltä asarruttaa. (Kylmäkoski 2007, 400- 401.)

Kunnallisen nuorisotyön lisäksi osa kunnan järjestämistä toiminnoista on käytössä vain siksi, että kunnassa on nuoria asukkaita, esimerkiksi lukio, yläkoulu ja nuorten työpaja. Lisäksi on palveluita joiden yhtenä merkittävänä käyttäjänä ovat nuoret, mutta toiminta ei ole täysin riippuvainen heistä, esimerkiksi kirjasto, liikuntatilat ja terveyspalvelut. (Paju 2007, 337.)

3.1 Jämsän kaupungin nuorisotoimi

Jämsän kaupungin nuorisotoimessa työskentelee tällä hetkellä nuorisotoimen johtaja ja kolme vakituista nuorisohjaajaa. Heidän lisäksi nuorisotoimessa on henkilö, joka tekee puolet työajastaan nuorisotoimelle ja toisen puolen kulttuuritoimelle. Heidän tekemä nuorisotyö pohjautuu nuorisotilatoimintaan, nuorisotiedottamiseen, Walkers-toiminnastaan sekä kerhotyöhön. (Jämsän kaupunki 2010a.) Kesäisin nuorisotoimi ylläpitää Liikennepuistoa sekä järjestää leiritoimintaa nuorisotoimelle kuuluvassa leirikeskus Luomen koulussa (Jämsän kaupunki 2010b; Jämsän kaupunki 2010c). Lisäksi nuorisotoimi myöntää avustuksia paikallisille järjestöille ja yhdistyksille (Jämsän kaupunki 2010d). Kunnassa toimii myös nuorisasian neuvottelukunta.

Jämsän alueella toimii kaksi nuorisotilaa; Bunkkeri ja Kuutti sekä nuorisokahvila Köpis (Jämsän kaupunki 2010a). Nuorisoklubi Bunkkeri sijaitsee Jämsän keskustassa ja on pääsääntöisesti tarkoitettu 13- 17-vuotiaille nuorille. Tila on avoinna parillisilla viikoilla maanantaisin sekä keskiviikosta perjantaihin 17–21. Parittomilla viikoilla Bunkkeri on auki keskiviikosta lauantaihin 17–21. Bunkkerissa voi pelata pelejä muun muassa biljardia, kuunnella musiikkia, katsoa tv:tä, käyttää tietokoneita sekä olla kavereiden kanssa. (Jämsän kaupunki 2010e.)

Nuorisoklubi Kuutti sijaitsee Hallissa ja on auki kerran viikossa. Tilan toiminta on suunnattu Bunkkerin tavoin 13–17-vuotiaille, mutta tila on avoinna 4- 6-luokkaisille kahden tunnin ajan ennemmin vanhempia käyttäjiä. Kuutissa voi Bunkkerin tavoin tavata kavereita, pelata erilaisia pelejä ja katsoa tv:tä. (Jämsän kaupunki 2010f.)

Nuorisokahvila Köpis on auki Kuutin tavoin nuorisotoimen toimesta kerran viikossa. Köpis sijaitsee Jämsänkosken taajamassa Monitoimitalo Kyöpelin alakerrassa. Samoissa tiloissa toimii myös monet eri järjestöt sekä yhteisöt. Rakennuksessa on myös vuokrattavissa oleva bändikämppä. Köpiksen toimintaan kuuluu samat toimintamuodot kuin Bunkkerissa ja Kuutissa, toiminta on tarkoitettu 13–17-vuotiaille. Tiloissa voi tavata kavereita, kuunnella musiikkia ja pelata erilaisia pelejä. Köpiksen tiloissa toteutetaan myös Walkers- toimintaa. (Jämsän kaupunki 2010g.) Walkers toiminta on vapaaehtoinen nuorisotyön muoto, joka on kehitelty Aseman Lapset ry:ssä. Sen toiminnan tavoitteena on edistää nuorten itsenäistä ja vastuullista kasvamista aikuiseksi nuorten omissa elämän toimintaympäristöissä; kaduilla ja kahviloissa. (Walkers 2010.)

4 MEDIA

Länsimaissa pystytään näyttämään yhteneväinen nuorten ja lasten mediakulttuuri. Ehtona tälle on vapaa-ajan monenlaiset eri vaihtoehdot sekä kaupallisuuden levinneisyys. Riddellin (2006) mukaan itse media muodostuu uuden teknologian välineistä; kännyköistä, televisiosta, radiosta, tietokoneista sekä eri pelikonsuleista, mutta myös niiden sisällöistä, esityksistä, tulkinnasta ja käytöstä. (Kotilainen 2007, 139.)

Median ja sen maailman muutos on ollut melkoinen sekä teknisesti että henkisesti. Nuoret elävät jatkuvasti median ympäröiminä; on televisio, kännykkä ja tietokoneet. Koulun, kadun ja nuorisotilan lisäksi esimerkiksi sosiaalisia suhteita muodostetaan Internetin eri keskusteluryhmissä. Kuitenkin niin sanotut perinteiset viestimet; radio, lehdet ja kirjat kuuluvat nuorten elämään. (Ruotsalainen 2003, 47.)

Perinteisiä viestimiä pidetään osana hyvää kasvuympäristöä, vastaavasti esimerkiksi internetin ja muun virtuaalisen median uskotaan haittaavan lasten ja nuorten kehitystä. Virtuaalimaailmasta ja sen haittavaikutuksista keskustellaan lehtien pääkirjoituksissa ja yleisönosastoissa, huolen on nostanut esille esimerkiksi monet kasvatuksesta kiinnostuneet ihmiset. Heidän mukaansa virtuaalimaailma hävittää lapsuuden, jolle ei siihen kiinnitetä enemmän huomiota. Toisaalta näissä keskusteluissa jätetään huomioimatta käytön mahdollisia positiivisia seurauksia. (Jokinen & Pohjola 2007, 177.)

Nuoret osaavat käyttää aikuisia paremmin teknisiä laitteita kuin aikuiset. Eroavuuksia tulee ilmi myös tarkasteltaessa sitä, miten medioita käytetään ja seurataan. Nuorten vanhemmat ja koulut pystyvät vaikuttamaan siihen, miten nuori kohtaa mediamaailman. Erityisesti kouluissa on huomattu mediakasvatuksen tarpeellisuus ja sitä on alettu kehittämään, koska lapset ja nuoret voivat käyttää enemmän aikaa median parissa kuin oman perheensä kanssa. Mediasta on tullut yksi nuorten maailmankuvan muodostamisen väline. Sen avulla nuori kehittää omaa tunne-elämää sekä itsetuntoa. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 98.)

Tällä hetkellä nuoret kasvavat erilaisten viestimien avulla ja he oppivat myös mediatajua. Mediataju liittyy sekä teknillisiin käyttötaitoihin että eri merkitysten ajattelemiseen. Teknilliset käyttötaidot yhdistetään esimerkiksi kännykän ja tietokoneen käyttämiseen, kun taas merkityksen ymmärrys liittyy esimerkiksi siihen, onko televisio-ohjelma fiktiota vai tosi. (Suoranta & Lehtimäki 2003, 30.)

Eri medioihin on laitettu myös ikärajoituksia. Esimerkiksi televisiosta tulevista elokuviiin ja sarjoihin on laitettu ikärajasuosituksia ja näitä ikärajoituksellisia ohjelmia esitetään pääsääntöisesti ilta-aikaan (Lehtinen & Lehtinen 2007, 100). Myös tietokonepeleihin on laitettu merkintöjä, jotka kertovat, mikä on pelin pelaamisen ikäraja. Eri rajoituksilla ja suojelulla pyritään välttämään sitä, että lapset ja nuoret näkevät heidän ikäänsä nähden sopimatonta materiaalia (Manner- Raappana 2007, 127).

4.1 Tietokone

Kankaan (2002, 29–30) mukaan nuoret suhtautuvat tietokoneisiin välineenä ja tietotekniikka on enemmän viestintätექniikkaa; sitä käytetään sosiaalisten suhteiden ylläpitoon ja uusien luomiseen. (Sihvonen 2003, 94.)

Tietokone on television ja kännykän jälkeen kolmanneksi suosituin viestintä ja tietotekninen laite (Suoranta & Lehtimäki 2003, 32- 34). Tietokoneesta ja sen käytöstä on tullut olennainen osa nuorten elämää; osa pelaa pelejä, surffailee internetissä lukien sähköposteja ja luo uusia ihmissuhteita erilaisilla keskustelu kanavien kautta, puolestaan osa tekee koulutehtäviä, säveltää musiikkia tai ohjelmoi. Mahdollisuuksia on monia. (Suoninen 2003, 56.) Tietotekniikka antaa nuorille välineen kehittää sosiaalisia suhteitaan ja etsiä omia rajojaan (Sihvonen 2003, 94).

Nuorten Internetin käyttö yhdistetään vahvasti sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen, pelaamiseen sekä muuhun vapaa-ajan käyttämiseen. He käyttävät erilaisia keskustelufoorumia, gallerioita ja verkkopelejä (Kotilainen 2007, 141). Peuran, Mikkolan, Oinaan ja Tuomisen (2006) mielestä galleriasivustoilla nuoret luovat omat käyttäjätunnukset, vievät sinne kuviaan ja muodostavat yhteisöjä omien kiinnostustenkohteiden mukaan, kommentoivat muiden käyttäjien kuvia ja etsivät uusia tuttavuuksia.

Heidän mukaansa suurin galleriasivustojen käyttäjäryhmä ovat 13–17-vuotiaat tytöt. (Kotilainen, 2007, 141.)

Myös tietotekniikan kehittyminen on herättänyt paljon keskustelua viimeisten vuosikymmenten ajan. Erityisesti esille on nostettu uhkakuvia siitä, miten tietotekniikka vaikuttaa lapseen ja nuoreen. Pelätään, että tietokoneen ääressä vietetyt tunnit vaikuttavat nuorten tuki- ja liikuntaelimiin. Lisäksi on keskusteltu Internetistä ja peleistä muodostuvat peliriippuvuuksista sekä siitä, että lapset ja nuoret eivät nuku tarpeeksi. Nuorten tekemiin väkivaltaisiin tekoihin mahdollisia syitä on etsitty myös television ja tietokonepelien sisältämistä väkivaltaisuuksista. (Metsähuone 2003, 132.) Suonisen (2003) mielestä Nuori, joka käyttää paljon tietokonetta harrastaa myös liikuntaa samalla tavalla kuin muut nuoret. Lisäksi Suominen lisää, että jännityksen, ajankulun tai rentouden etsimiseen nuoret käyttävät yhä enemmän televisiota ja videoita kuin tietokonetta. (Metsähuone 2003, 132.)

4.2 Televisio, radio ja lehdet

Televisio ja sen tarjonta on kehittynyt 1950- luvun pienestä ohjelmistosta monimuotoiseksi ja erikoistuneeksi median välineeksi. Televisiokanavat kehittävät jatkuvasti omaa profiilia josta seuraa lisää uusia erityiskanavia tarkalle kohderyhmälle. (Österlund-Karinkanta & Moring 2007, 113–114.) Alun perin television tarkoituksena on ollut tiedon jakaminen, kasvatusta ja viihteen näyttäminen. Tällä hetkellä televisiosta tulevien ohjelmien kirjo on monipuolinen; myös esimerkiksi kaupalliset kanavat muun muassa MTV3 tarjoaa katsojille sekä uutisia, dokumentteja että ajankohtaisohjelmia. (Hujanen 2007, 115- 117.)

Jo 1990- luvun lopulla kiinnitettiin huomiota nuorten ja nuorten aikuisten muuttuneeseen mediakäyttöön, internetin suosio alkoi kohota. Tämän seurauksena myös televisiotarjonta muuttui. Televisiota ja internetiä alettiin yhdistää, seurauksena tästä on esimerkiksi hollantilainen Big Brother. (Hautakangas 2007, 395.)

Ohjelmiin, mitä lapset ja nuoret katsovat televisiosta, on vanhemmilla merkittävä vaikutus. Aikuisten omat katselutottumukset, arvot sekä arvostus välittyvät myös heidän lapsiin ja nuoriin. Myös lasten ja nuorten television katseluun puuttumattomuus on

vanhempien kannanotto. Televisio- ohjelmien avulla aikuiset voivat keskustella lasten ja nuorten kanssa heidän elämästään. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 98- 99.) Esimerkiksi nuorten suosima televisio sarja Salatut elämät sisältävät paljon sellaista materiaalia, mistä saa paljon keskusteluaiheita nuorten kanssa muun muassa nuorisotiloilla.

Helmikuun 2010 seuratuimpia televisio ohjelmia olivat Vancouverin olympiakisojen lisäksi uutiset ja sää, Salatut elämät, sekä suomi viihdettä muun muassa Karjalan kunnalla ja Mooseksen perintö sekä kykyjen etsintäohjelma X-Factor. (Finnpanel 2010a). Nuorten, 10- 24-vuotiaiden katsotuimmat TV ohjelmat helmikuussa 2010 tuo esille television viihdearvon. Katsotuin ohjelma oli Salatut elämät. Seuraavaksi katsotuimpia olivat kykyjenetsintäohjelma X-Factor, sketsiohjelma Putous, sekä ulkomaalainen sarja House. Lisäksi nuoria kiinnostaa niin sanottu tositelevisio, Suurin pudotaja, Amazing race ja Selviytyjät mahtuvat kaikki 20 katsotuimman ohjelman listalle. (Finnpanel 2010b.) Tositelevisiossa useasti kilpaillaan, suoritetaan tehtäviä, kerrotaan tuntemuksia toisista kilpailijoista niin sanotusti salaa suoraan kameralle (Hautakangas 2007, 396).

Television rinnalla myös radio on säilyttänyt asemansa mediakilpailussa. Radiota pidetään tehokkaana, monipuolisena sekä kiinnostavana medianvälineenä, jota voi kuunnella melkein missä vain ja milloin vain; aamiaispöydästä työpäivän jälkeiseen vapaa- aikaan. (Radiomedia 2010) Finnpanel (2010c) sivuston mukaan 9-14-vuotiaiden nuorten keskuudessa aikavälillä joulukuu 2009- helmikuu 2010 suosituimpia radiokanavia on ollut NRJ, The Voice sekä Radio Nova. Perinteinen radion kuuntelu on saanut uuden muodon sillä RAB Finlandin tekemän tutkimuksen mukaan joka viides suomalainen kuuntelee radiota internetissä. Erityisesti nuoret, 15–24-vuotiaat ja yleisemmin miehet, ovat RAB Finlandin toimitusjohtajan mukaan löytäneet internetissä olevat radiot joista suosituin on radio Nova. (Jokinen 2010.)

Yksi luotettava tiedonlähde on sanomalehti. Nuorten keskuudessa lehdistä luetaan sekä paikallis-, kotimaan-, ja viihdeuutiset. Sen sijaan talouteen ja yritysmaailma käsittelevät jutut jätetään lukematta. Suosituimmat aikakauslehdet nuorten keskuudessa ovat Aku Ankka, Suosikki, Demi ja 7 Päivää, selviää TNS Gallupin 2007 tekemästä tutkimuksesta. (Kangas & Lundvall & Sintonen 2008, 14.)

5 PÄIHTEET SEKÄ ENERGIAJUOMAT

Laajassa mittakaavassa päihteitä ovat lailliset ja laittomat aineet sekä kemialliset valmisteet, joita nautitaan eri tavoin esimerkiksi pureskelemalla, imemällä, nielemällä, nuuskaamalla tai suonensisäisesti. Suomessa päihteitä ovat tupakka, alkoholi, huumeaineet sekä erilaiset liuottimet. (Kylmänen 2005, 25.) Lisäksi päihteet ovat aineita, jotka vaikuttavat ihmisen keskushermostoon ja niiden käyttämiseen liitetään erilaisia terveysriskejä. Riskit vaihtelevat käyttäjän sekä käytettävän aineen mukaan. (Neuvoa-antavat 2008.)

Nuoret saavat tietoa päihteistä monelta eri taholta; nuoren omat vanhemmat, koulussa opettajat ja harrastuksissa nuorisotyöntekijät informoivat nuoria omalla tavallaan (Lehtinen & Lehtinen 2007, 107). Toisaalta julkisuudessa keskustellaan paljon alkoholista ja huumeista, mutta tupakkatuotteet, myös nuuska, jäävät usein vähäiselle huomiolle (Kylmänen 2005, 60). Nuorten ja heidän huoltajiensa välinen keskustelu sekä kodissa vallitseva päihdekulttuuri vaikuttavat paljon myös nuoren haluun käyttää päihteitä, esimerkiksi juoda alkoholia. Kokeiluihin vaikuttavat myös esimerkiksi internet, musiikki, muoti, mutta myös urheilu, jossa puhuvat päihteiden käytön puolesta suoraan tai välillisesti. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 107.)

Nuorten päihdekokeilut liittyvät yleensä kaveripiiriin. Nuoren on vaikea kieltäytyä päihteistä, jos muu kaveripiiri käyttää niitä. Päihteiden hankinta ja nauttiminen yhdistää kaveripiiriä, pelko hyväksymättömyydestä tai kavereiden hylkäämisestä, vaikeuttaa nuoren kieltäytymistä. (mt, 108.)

Nuorten päihteiden käyttöä ja sen muutoksia on seurattu tarkasti koko Suomessa viime vuosina erilaisten tutkimusten avulla. Kolme käytetyintä tutkimusta ovat ESPAD, eurooppalainen tutkimus nuorten alkoholin, tupakan ja huumeiden käytöstä, Koulu-terveyskysely sekä Nuorten terveystapatutkimus. (Etelä-Suomen läänihallitus 2005, 12- 13.)

5.1 Tupakka ja nuuska

Nuorten kasvattajilla voi olla käsitys, että nuoret tietävät tupakasta ja sen haittavaikutuksista tarpeeksi. (Kylmänen 2005, 50.) Kuitenkin nuoret pitävät tupakan aiheuttamia terveysriskejä usein vasta aikuisuuteen liittyvinä ongelmina jotka ilmenevät esimerkiksi keuhko tai suusyöpinä vaikka tupakoinnista aiheutuu myös muita terveyshaittoja ja ne ilmenevät jo ensimmäisten tupakointi vuosien jälkeen. Näitä ovat esimerkiksi kunnan heikkeneminen, hengitystieongelmat, hammas ja ienongelmat sekä riippuvuus tupakasta. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2010.)

Vuoden 2009 nuorten terveystapatutkimuksen mukaan päivittäin savukkeita polttavien 14–18-vuotiaiden tyttöjen määrä on lähtenyt laskuun jo vuonna 2007. Vastaavasti poikien tupakointi on lähtenyt taas nousuun. 14-vuotiaiden tyttöjen poltettujen savukkeiden määrä on ollut nousussa vuoden 2007 jälkeen. Tutkimuksesta ilmenee, että tytöt tupakoivat päivässä noin seitsemän savuketta. Sama noususuhdanne on havaittavissa myös pojilla. Vuonna 2007 14-vuotiaat tupakoivat pojat polttivat viisi savuketta päivässä, kun vuonna 2009 luku oli jo seitsemän savuketta. Lisäksi tutkimuksessa kerrotaan, että nuoret polttavat tehdasvalmisteisia savukkeita, sikarin tai piipun polttaminen on harvinaista. (Raino & Pere & Lindfors & Lavikainen & Saarni & Rimpelä 2009, 31- 33.)

Myös nuuska sisältää tupakan tavoin nikotiinia joka aiheuttaa riippuvuutta. Sitä markkinoidaan erityisesti nuorille tuotteena, joka vähentää tupakan tarvetta. Suomessa nuuskaa ei saa myydä, mutta sitä saa tuoda esimerkiksi Ruotsista omaan käyttöön. Todellisuudessa nuuskaa pidetään jopa pahempaan aineeseen kuin tupakkaa, koska nuuska imeytyy käyttäjänsä suussa suoraan pääverenkiertoon, lähelle aivoja. Myös aine aiheuttaa riskin sairastua esimerkiksi suu tai haimasyöpään. (Lehmusto 2010, 69.)

Terveystapatutkimuksen mukaan 14–18-vuotiaiden poikien nuuskan käyttö kokeilut ovat lähteneet taas nousuun vuoden 2007 jälkeen. Tyttöjen nuuskan kokeilumäärät ovat vähäisempiä kuin pojilla, vaikka esimerkiksi 14-vuotiaiden tyttöjen kokeilumää-

rän väheneminen on pysähtynyt. 14-vuotiaiden poikien keskuudessa nuuskan käyttö on yleistynyt huomasti aikavälillä 2007–2009. (Raino yms. 2009, 28- 30.)

5.2 Alkoholi

Orjasniemi (2007) sanoo, että niin kauan, kuin nuorten huoltajat käyttävät alkoholia humaltuakseen, myös nuoret seuraavat aikuisten antamaa esimerkkiä. Nuorten alkoholin käytön aloittamisikä vaihtelee niin kulttuurisesti kuin ajallisesti.

On perheitä, joissa nuoret tutustuvat alkoholiin ja sen käyttöön valvotusti huoltajien läsnä ollessa. Tämän tavan takana on ajattelutapa, että nuori saa kokeilla alkoholia ja tyydyttää sitä kautta uteliaisuutensa aineen käyttöön valvotusti. Siten uskotaan, että nuorella ei ole tarvetta tai painetta käyttää alkoholia omassa kaveripiirissään. Tämän ajattelutavan seurauksena on, että nuoren on vaikea ymmärtää sitä, miksi hän saa nauttia alkoholia kotonaan, mutta ei kaveripiirin kanssa muualla. Lisäksi vanhemman tarjoama alkoholi voi olla nuorelle viesti, että alkoholin käyttö on hänelle sallittua. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 114.)

Nuoren elämään kuuluu jonkinasteisia alkoholikokeiluja, jotka eivät automaattisesti johda päihteiden ongelmakäyttöön. Yleensä tällaisia kokeiluja on 12- 16 ikävuoden välillä. Syitä alkoholin kokeiluun ja käyttöön on useita. Alkoholi vaikuttaa aivoihin, joten se esimerkiksi lievittää jännitystä ja arkipäivän asioiden unohtaminen on helpompaa. Alkoholia käytetään myös muun muassa irrotteluun ja rohkaistumiseen. Useimmiten nuoret käyttävät alkoholia sosiaalisista syistä, kun kaveritkin juovat. (Aaltonen & Ojanen & Vihunen & Vilén 2003, 292–295.)

Julkisuudessa nuorten alkoholin käyttö nähdään yleisesti ”juopotteluna”. Sillä herätetään eri tahot ja henkilöt ajattelemaan sitä mitä pitäisi tehdä. Toisaalta se vahvistaa myös nuoren käsitystä, että muut juovat vielä enemmän kuin nuori itse jolloin nuori voi kokea painetta ja lisätä omaa alkoholinkulutustaan. (Orjasniemi 2007, 85.)

Terveystapatutkimuksen mukaan 14- 18-vuotiaista nuorista pojat ovat raittiimpia kuin tytöt, mutta silti raittiiden tyttöjen ja poikien määrä laski vuodesta 2007. Myös vähin-

tään kerran kuukaudessa alkoholia käyttävien 14–18-vuotiaiden nuorten määrä nousi vuodesta 2007 vuoteen 2009 sekä tytöillä että pojilla. (Raino yms. 2009, 37- 40,70.)

5.3 Energiajuomat

Energiajuomien piristävä vaikutus tulee juomasta olevista yhdisteistä; kofeiinista, guaranasta ja tauriinista (Evira 2010a). Kofeiinin piristävä vaikutus kestää muutaman tunnin ihmisestä ja hänen aineenvaihdunnasta riippuen, mutta aiheuttaa riippuvuutta ja sen liikasaannista tulevat sivuvaikutukset ovat yksilöllisiä. Sivuvaikutuksina pidetään muun muassa sydämentykytystä, hermostuneisuutta, levottomuutta ja ärtyneisyyttä. Puolestaan ihmisen oma keho tuottaa jo tauriinia ja sen tehtävänä oletetaan olevan aivojen välittäjäaine. Tauriinille ei ole asetettu mitään saantisuosituksia, mutta uuden tiedon mukaan energiajuomaa saa juoda päivässä noin 15 litraa, että tauriinin päivittäinen saantisuositus ylittyisi. Guaraana on puolestaan Brasilialainen kasvi, joka auttaa muun muassa parantamaan suorituksia ja jonka haittavaikutukset ovat samanlaiset kuin kofeiinipitoisissa elintarvikkeissa. (Evira 2010b.)

Suomalainen Battery- energiajuoma on tarkoitettu yli 15-vuotiaille lisäenergiaa ja piristystä antavana juomana ja sitä markkinoidaan 18- 30-vuotiaille kuluttajille. Battery noudattaa jokaisen maan elintarvikeviranomaisten asetuksia. Suomessa tämä tarkoittaa, että energiajuomaa ei suositella lapsille, nuorille raskaana oleville tai kofeiiniherkille kuluttajille suuren kofeiinipitoisuuden vuoksi. Lisäksi juomaa ei saa juoda päivässä yli kolmea tölkkiä eikä ennen nukkumaanmenoa. (Sinebrychoff 2010.)

Energiajuomista on käyty paljon keskustelua lehdissä ja Internetissä, erityisesti nuorten energiajuomien juominen huolestuttaa aikuisia. Iltalehden verkkosivustolla on ilmestynyt 27.3.2010 artikkeli, jossa kerrotaan Helsinkiläiskoulujen huolesta. Artikkelissa on haastateltu Helsingin koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon päällikköä Hanna Viitalaa. Hänen mukaansa oppilaat ovat kertoneet terveydenhoitajille tullessa energiajuomien juomisesta muun muassa levottomiksi ja heillä on esiintynyt univaikeuksia. Artikkelissa perätään myös aikuisten ja nuorten keskustelua energiajuomien käytöstä ja muistutetaan, että juomat eivät ole tehty alaikäisiä varten. (Iltalehden verkkolehti 2010.)

6 VAPAA-AJAN TUTKIMUS 8-LUOKKALAISILLE NUORILLE JÄMSÄSSÄ

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten Jämsäläiset 8- luokkalaiset nuoret viettävät vapaa- aikansa ja mitä mieltä he ovat Jämsän kaupungin nuorisotoimen palveluista. Lisäksi tutkimuksesta tulisi saada selville nuorten syrjäytymisvaara sekä median että nautintoaineiden käyttö. Saatujen tutkimustulosten avulla Jämsän kaupungin nuorisotoimi pyrkii kehittämään toimintaansa nuorten haluamaan suuntaan.

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena kaikissa Jämsän kolmessa yläkoulussa. Ennen tutkimuksen tekemistä kouluilla varmistin luvan saamisen tutkimuksen tekemiseen sekä rehtoreilta (ks. LIITE 1) että oppilaiden vanhemmilta (ks. LIITE 2).

6.1 Tutkimusote ja menetelmät

Kolmesta perinteisestä tutkimusstrategiasta; kokeellisesta tutkimuksesta, survey-tutkimuksesta ja tapaustutkimuksesta käytin survey-tutkimusta. Kyseisessä tutkimusstrategiassa tutkimustulokset kerätään samalla tavalla kaikilta tutkittavilta. Lisäksi survey-tutkimuksessa tietyistä ihmisjoukosta kerätään aineisto esimerkiksi kyselylomakkeen avulla. Saatuja tuloksia arvioidaan, kuvaillaan sekä vertaillaan ja selitetään eri ilmitöitä. (Hirsjärvi 2009, 134).

Tutkimukseni oli pääsääntöisesti kvantitatiivinen eli määrällinen, mutta siinä oli myös kvalitatiivisen eli laadullisten kysymysten piirteitä. Määrällisen ja laadullisen tutkimuksen tiukka erottelu on vaikeaa ja useasti ne nähdään toisiaan täydentäviksi. Yleisesti kvantitatiivisessa, määrällisessä, tutkimuksessa tulokset ovat numeroita, kun vastavasti kvalitatiivisessa, laadullisessa, vastaukset ovat merkityksellisiä. (Heikkilä 2008 16; Hirsjärvi 2009, 136- 137.)

Lisäksi tutkimus oli luonteeltaan kokonaistutkimus, jossa jokainen perusjoukkoon kuuluva henkilö tutkitaan (Holopainen, Tenhunen & Vuorinen 2004, 14). Tutkimukseen pyrittiin saamaan vastaamaan kaikki Jämsän 8-luokkalaiset nuoret. Kysely toteutettiin niin sanotusti kontrolloituna ja informoituna, jolloin tutkija menee itse tutkimuspaikalle, jakaa tutkimuslomakkeet vastaajille ja on läsnä tutkimustilanteessa. Täl-

löin tutkittavat voivat esittää kysymyksiä tutkijalle ja tutkija puolestaan vastata heränneisiin kysymyksiin sekä kertoa tarkemmin tutkimuksen tavoitteista sekä selittää tutkimusta. Tutkittavat täyttävät lomakkeen ja palauttavat täytön jälkeen sovittuun paikkaan. (Hirsjärvi 2009, 196- 197.)

Hyvä tutkimuslomake on siisti, selkeä, ytimekäs ja kysymykset on hyvin aseteltu; samaa aihetta koskevat kysymykset on laitettu oman otsikkonsa alle. Lomakkeen ulkonäkö moitteeton; vastaajan on helppo vastata kysymyksiin. Kysymykset ovat numeroitu ja ne ovat loogisessa järjestyksessä, lomake alkaa helpommilla kysymyksillä. (Heikkilä 2008, 48- 49). Myös kysymysten muotoiluun kannattaa kiinnittää huomiota. Tutkimuslomakkeessani (ks. LIITE 3) löytyy neljä eri aihealuetta, jonka alla on numeroitujen kysymykset. Aihealueet ovat vapaa- aika, Jämsän nuorisotoimi, media sekä nautintoaineet. Lomakkeessa on viisi sivua ja mielestäni kysymyksiä ei ole aseteltu liian tiukasti.

Tutkimuslomakkeen kysymykset eivät saa olla liian pitkiä ja tutkijan kannattaa kiinnittää huomiota sanojen valintoihin. Sanoilla voi olla merkittävä vaikutus tutkimustuloksiin, esimerkiksi ammattisanoja ja monimerkityssanoja kannattaa välttää. Lisäksi kysymys ei saa olla johdatteleva. (Heikkilä 2008, 57; Hirsjärvi 2009 202- 203.) Pysin tekemään tutkimuskysymyksistä melko lyhyitä ja vältin ammattisanoja tai johdattelevuutta. Lisäksi käytin kyselylomakkeen tekemisessä hyödyksi Myllyniemen (2009), Hernesmaan (2003), Kurikkan (2003) ja Mattilan (2003) aikaisempia tutkimuksia, jotta tutkimustulosten vertailu tekemääni tutkimukseen olisi helpompaa.

Kyselylomakkeen kysymykset voivat olla erityyppisiä. Yleisimpiä ovat avoimet kysymykset, monivalintakysymykset sekä asteikkoihin perustuvat kysymykset. Jo nimensäkin perusteella avoimissa kysymyksissä kysytään kysymys ja annetaan tutkittavalla tila vastausta varten. Tämän kysymystyyppin etuna pidetään sitä, että vastaaja saa kertoa asian omin sanoin. Lisäksi voi saatujen vastausten perusteella arvioida vastaajien motivaatiota ja saada käsityksen tutkittavien tietämyksestä aiheesta. Monivalintakysymyksissä tutkija on tehnyt valmiit ratkaisuvaihtoehdot joista tutkivatta valitsee itselleen sopivimman tai sopivimmat ratkaisut. (Heikkilä 2008, 49- 52; Hirsjärvi 2009, 198- 201.) Vehkalahden (2008) mukaan tämän kysymystyyppin vastausvaihtoehdot eivät saa mennä toistensa päälle vaan niiden pitää pois sulkea toinen vaihto-

ehto. Lisäksi monivalintakysymyksiin voidaan jättää vastausmahdollisuus myös avoimena kysymyksenä. Tämän avulla tutkija voi saada vastauksista selville jonkun sellaisen näkökulman, mitä hän ei ole osannut itse ajatella. Asteikkoihin perustuvissa kysymyksissä vastaajalle esitetään väittämiä joihin hän vastaa oman tuntemuksen perusteella; kuinka voimakkaasti hän on samaa tai eri mieltä väittämän kanssa. (Heikkilä 2008, 49- 52; Hirsjärvi 2009, 198-201.)

Käytin kyselylomakkeen laatimisessa näitä kaikkia kolmea kysymystyyppiä (Liite 3). Halusin saada lomakkeesta helposti täytettävän, mutta toisaalta halusin, että nuoret itse kirjoittavat mitä ajattelevat ja mitä he haluavat Jämsään.

Kävin tekemässä tutkimuksen kaikilla kolmella Jämsän yläkoululla; Seppolan koululla, Kankarisveden koululla sekä Kuoreveden yhtenäiskoululla 9.3.2010- 24.3.2010 välisenä aikana. Minulle oli varattu jokaista koulua kohden yksi tutkimuspäivä ja jokaista luokkaa kohden yhdestä oppitunnista aikaa noin 15 minuuttia. Käytännössä sain yhden oppitunnin aikana tutkittua kaksi luokkaa. Jaoin itse tutkimuslomakkeet oppilaille jonka jälkeen he täyttivät lomakkeet ja palauttivat ne minulle nurinpäin käännettynä.

6.2 Tutkimuksen tulokset

Tutkimustulosten keruun jälkeen vein koko aineiston tietokoneelle; määrälliset eli monivalintakysymykset tallensin Microsoft Office Excel- ohjelmaan ja sen jälkeen analysoin niitä. Puolestaan avoimet kysymykset kirjoitin auki eli litteroin tekstinkäsittelyohjelmassa, jonka jälkeen teemoittelin saadut vastaukset. Teemoittelun avulla tuloksista voi nostaa esille keskeisiä aiheita sekä vertailla teemojen yleisyyttä ja ilmenemistä vastauksista (Eskola & Suoranta 2008, 174).

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa myös mahdollinen vastaajakato (Hirsjärvi 2009, 195). Tutkimukseeni vastasi kaiken kaikkiaan 212 oppilasta, joista Seppolan koululaisia oli 112, Kankarisveden koululta 69 ja Kuoreveden koulusta 31. Kaiken kaikkiaan Seppolan koululla on 8- luokkalaisia oppilaita 146, Kankarisveden koululla 96 ja Kuoreveden koululla 35. Seppolan koululaisten vastusprosentti oli 77, Kankarisveden 72 ja Kuoreveden 89. Kaiken kaikkiaan tutkimuksen vastasivat kaikista jäm-

säläisistä 8-luokkalaisista 77 %. Tutkimukseni luotettavuuteen ei vaikuta vastaajakato, koska vastaajien määrä on yli 70 %. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa myös mahdolliset virheet joita voi tulla materiaalin keräämisessä, syötettäessä tietokoneelle, mutta myös tulosten tulkinnassa (Heikkilä 2008, 30). Olen pyrkinyt olemaan tarkkana tutkimuksen jokaisessa vaiheessa ja erityisesti tarkistin kyselylomakkeiden vastauksia tulkintavaiheessa. Olen myös poistanut muutamia vastauksia, jotka olisivat vaikuttaneet tutkimustuloksiin vääristäen niitä. Jokaisen poistamani vastauksen ja sen syyn olen kirjoittanut tutkimustuloksiin.

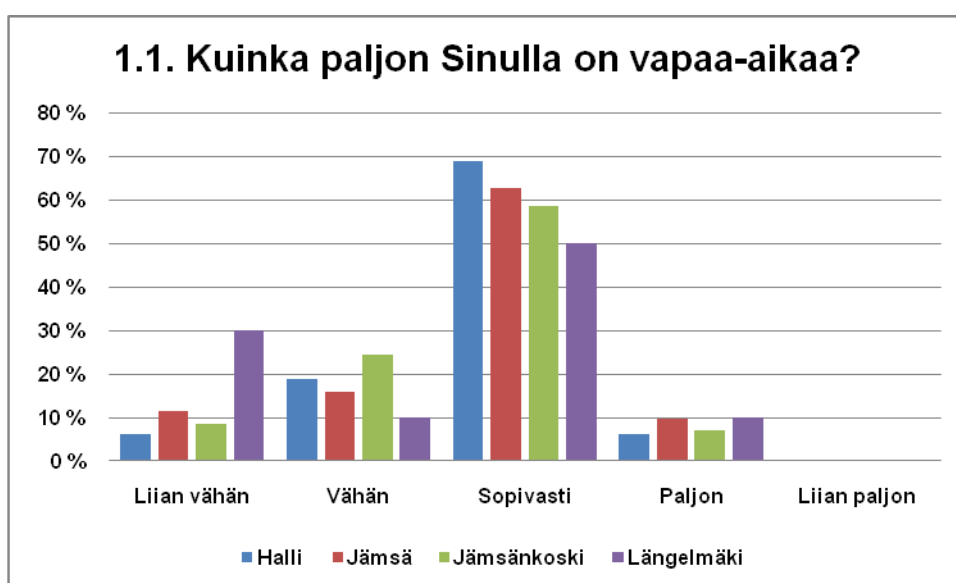
Tutkijan on myös tärkeä taata tutkittavalle anonymiteetti, tutkimustuloksista ei saa selvittää yksittäistä vastaajaa (Heikkilä 2008, 32). Olen pyrkinyt tekemään jo kyselylomakkeesta sellaisen, että siitä ei voida tunnistaa yksittäistä vastaajaa. Lisäksi nuoret eivät kirjoittaneet kyselylomakkeeseen minkäänlaisia yhteystietoja tai tarkkoja kuvauksia itsestään tai kavereistaan. Kyselylomakkeessa ei esimerkiksi esitellä yksittäisiä järjestöjä tai yhdistyksiä, joka mielestäni pienensi tutkittavien nuorten tunnistamista.

Esittelen tutkimuksen tulokset samassa järjestyksessä, kun ne ovat kysytyt kyselylomakkeessa (Liite 3). Tutkimukseeni vastasi 212 oppilasta Jämsän kaupungin alueelta. Heistä 106 oli tyttöjä ja 105 poikaa, yhteen kyselylomakkeeseen ei ollut merkitty sukupuolta lainkaan. Tämä yksi sukupuoli ei ole mukana tuloksissa, jossa verrataan tyttöjen ja poikien tulosten eroja. Tutkimukseen vastanneista nuorista 10 asui Hallissa, 113 Jämsässä, 70 Jämsänkoskella ja 16 Längelmäellä. Kolme vastaajaa oli jättänyt asuinalueensa merkitsemättä. Nämä kolme eivät ole mukana sellaisissa tuloksissa, jossa eritellään saatuja vastauksia asuinalueittain.

6.2.1 Vapaa- aika

Jämsäläisten 8-luokkalaisten mielestä 62 % koki vapaa- ajan määränsä sopivana. Toiseksi suosituin vastausvaihtoehto oli, että heillä on vähän vapaa- aikaa. 11 % mielestä vapaa- aikaa oli liian vähän. Vastaavasti 8 % vastanneista oli sitä mieltä, että heillä oli paljon vapaa- aikaa ja kukaan vastanneista ei tuntenut, että aikaa olisi ollut liian paljon. Sukupuolella ei ollut suurta merkitystä vastausten perusteella, 61 % tytöistä ja 62 % pojista piti vapaa- ajan määräänsä sopivana.

Kuviosta 1 näkee asuinalueelliset erot, suuria eroja ei muodostunut. Tulosten suosituin vastaus oli joka asuinalueella, että nuorilla on sopivasti vapaa-aikaa. Hallilaisista vastaajista 69 % koki vapaa-aikansa määrän sopivana. Toiseksi suosituin vastaus oli sekä hallilaisilla, jämsäläisillä että jämsänkoskelaisilla nuorilla, että heillä on vähän vapaa-aikaa. Sen sijaan längelmäkiläisistä nuorista 30 % vastasi vapaa-aikansa riittävyyden liian vähäiseksi. Sen sijaan vaihtoehtojen liian vähän ja paljon vastausprosentit asuinalueittain olivat melko samankaltaiset hallilaisten, jämsäläisten ja jämsänkoskelaisten nuorten mielestä. Myös längelmäkiläisten nuorten mielipide siitä, että heillä on paljon vapaa-aikaa, oli samankaltainen muiden asuinalueiden kanssa.

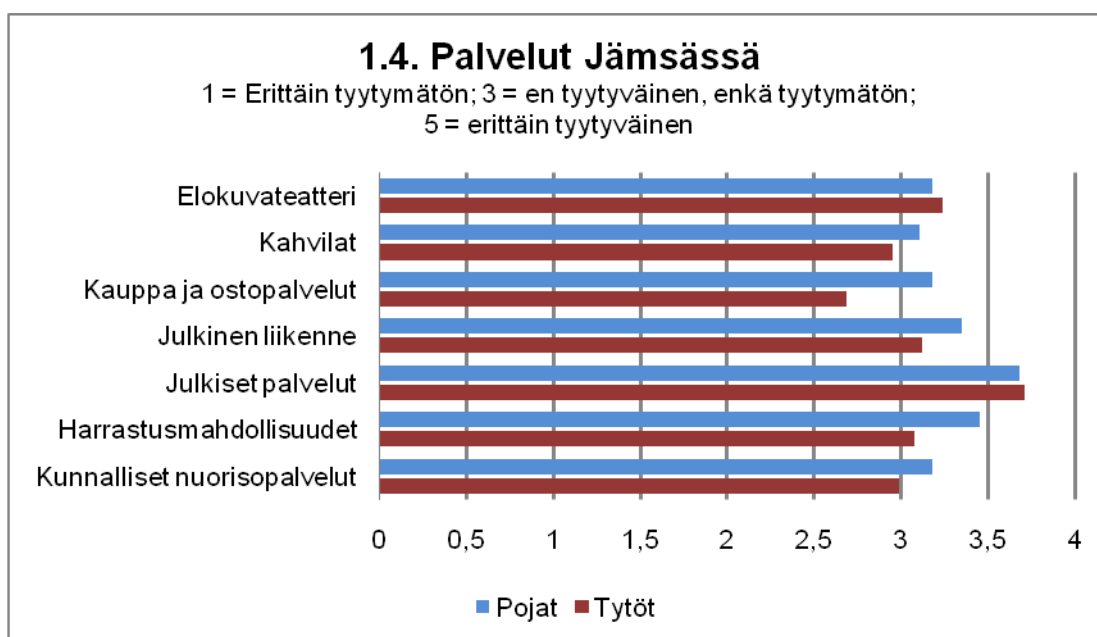
Kuvio 1 Jämsäläisillä nuorilla on sopivasti vapaa-aikaa

Sukupuolella ei ollut merkittävää merkitystä myöskään siinä, keiden kanssa nuoret viettävät vapaa-aikansa. Vastanneista tytöistä 74 % ja pojista 78 % ovat vapaa-aikansa kavereiden ja ystävien kanssa. 13 % tutkimukseen vastanneista nuorista kertoivat viettävänsä yleensä yksin vapaa-aikansa, kun taas vanhempien kanssa aikaa viettää vain 7 % nuorista. Tosin prosenttiosuutta nostaisi ne nuoret, jotka vastasivat kysymyksen kohtaan d jonkun muun kanssa, esimerkiksi veljen tai muiden läheisten sukulaisten kanssa.

Kavereiden ja ystävien kanssa vietetään aikaa kavereiden kotona, omassa kodissa sekä kaupungilla. Erona tyttöjen ja poikien välillä on se, että tytöt ovat mieluiten kaverein luona kuin kotona, kaupungilla tai muualla. Vastaavasi pojat viettivät aikaa kave-

reiden tai ystävien kanssa enemmän keskustassa kuin kotona tai kaverin luona. Kaverien ja ystävien lisäksi nuoret harrastavat omatoimista liikuntaa sekä ovat kotona enemmän kuin ohjaavat itse tai harrastavat ohjattua liikuntaa.

Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää nuorten vapaa-ajan vieton lisäksi heidän tyytyväisyys nuorisotoimen järjestämiin palveluihin että ylipäätensä Jämsän palveluihin. Kuvio 2 selviää poikien ja tyttöjen vastausten eroavaisuuksia siihen, miten tyytyväisiä nuoret ovat palveluihin.. Kokonaisvaltaisesti pojat ovat tyttöjä tyytyväisempiä Jämsässä oleviin palveluihin, vain julkiset palvelut ja elokuvateatteri ovat tyttöjen mielestä parempia. Tytöt näkevät kehitettävää erityisesti kauppa- ja ostopalveluissa. Myös avoimessa kysymyksessä, jossa kysyttiin, että mitä palveluja vastaaja haluaisi lisää Jämsään, monet nuoret toivoivat sukupuoleen katsomatta lisää kauppia ja erityisesti vaatekauppia. Lisäksi toivottiin nuorisokahvilaa.

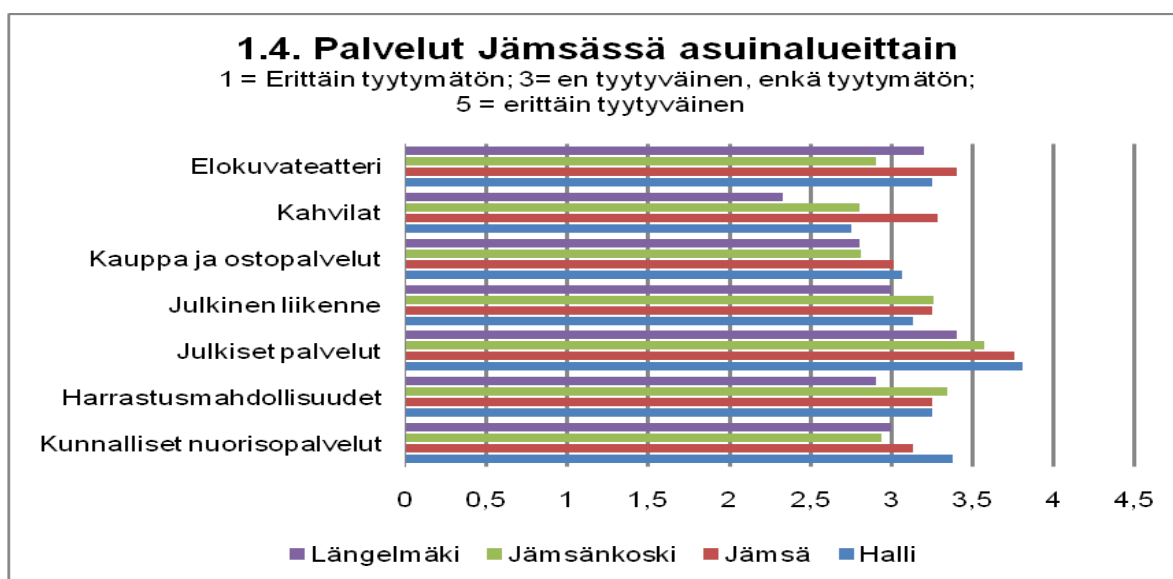
Kuvio 2: Tutkimukseen vastanneiden tyttöjen ja poikien tyytyväisyys Jämsässä oleviin palveluihin

Palvelut Jämsässä jakoivat mielipiteitä myös asuinalueittain. Kaikista tyytyväisempiä olivat Jämsäläiset, 3,30 keskiarvolla. Toiseksi tyytyväisimpiä olivat Hallilaiset, 3,23 keskiarvolla. Toiseksi tyytymättömiä olivat jämsänkoskelaiset, 3,09 vastauskeskiarvolla ja tyytymättömimpiä längelmäkiläiset 2,95 keskiarvolla. Kuvio 3 selviää, että jämsänkoskelaiset olivat tyytymättömiä elokuvateatteriin, kun taas jämsäläiset

olivat tyytyväisimpiä teatteriin. Tyytymättömyys elokuvateatteriin näkyi myös avoimessa kysymyksessä, jossa kysyttiin toiveita lisä palveluista. Erityisesti nuoret toivoivat elokuvateatteria myös Jämsänkoskelle. Lisäksi kritisoitiin nykyisen elokuvateatterin paikkaa, joka ei sijaitse keskustassa tai sen välittömässä tuntumassa. Matkaa keskustasta elokuvateatteriin on noin pari kilometriä.

Kuviosta 3 näkee myös, että längelmäkiläiset ovat kaikista tyytymättömyimpiä kahvilapalveluihin, kun taas selvästi tyytyväisimpiä ovat jämsäläiset. Silti avoimessa kysymyksessä, jossa kysyttiin toiveita lisä palveluista, kävi ilmi, että Jämsään halutaan lisää ja halvempia kahviloita. Myös jämsänkoskelaiset nuoret kertoivat haluavansa sellaisen kahvilan, missä nuoret saisivat olla ja ettei heitä ajettaisi sieltä pois. Kaiken kaikkiaan julkisiin palveluihin, joita kyselylomakkeen esimerkkien mukaan ovat kirjasto ja hammashoito, nuoret olivat suhteellisen samaa mieltä ja niihin nuoret olivat melko tyytyväisiä asuinalueesta riippumatta. Tyytyväisimpiä julkisiin palveluihin ovat hallilaiset. Harrastusmahdollisuuksien kesiarvosta voi huomata, että nuoret eivät olleet niihin tyytyväisiä, mutta ei tyytymättömiäkään. Vain längelmäkiläiset olivat melko tyytymättömiä. Kauppa ja ostopalveluissa, julkisessa liikenteessä sekä kunnallisista nuorisopalveluista nuoret olivat melko samaa mieltä. Näkyvimvät erot ovat, että jämsänkoskelaiset ovat tyytymättömyimpiä kauppa ja ostopalveluihin ja hallilaiset tyytyväisimpiä kunnallisiin nuorisopalveluihin. Kunnallisista nuorisopalveluista oli kyselylomakkeessa esimerkkinä nuorisotilat.

Kuvio 3 Tutkimukseen vastanneiden tyytyväisyys Jämsän palveluihin asuinalueittain

Kauppojen ja elokuvateatterin lisäksi nuoret halusivat Jämsään myös muita palveluja. Erityisesti toivottiin ruokailuravintoloita, muun muassa Hesburgeria ja Subwayta, mutta myös nuorisotiloja. Perusteluina nuoret ovat tuoneet esille rauhallisen tilan tarpeen ja sen, että ”Jämsäläisillä nuorilla ei ole juurikaan paikkoja mihin mennä. Sosiaalisuus vapaa-ajalla köyhtyy jos nuorilla ei ole esim. talvella mahdollisuutta sisätiloissa tapaamiseen”. Vastauksissa näkyi myös alueelliset erot. Erityisesti jämsänkospelaiset kertoivat, että ”kaikkee tai ainakin koskelle kun täällä on viikonloppuisin ankeeta” tai ”Jämsässä on kaikki, Koskella ei mitään”. Lisäksi Längelmäelle toivottiin pidennyksiä kaupan aukioloihin sekä Halliin R-kioskia.

Tutkimuksen kysymyksessä 1.5 kartoitettiin nuorten kuulumista eri järjestöihin tai yhdistyksiin. Tutkimukseen vastanneista nuorista liikunta tai urheiluseuraan kuului 38 % nuorta. Sukupuoli jakauman mukaan pojista 43 % ja tytöistä 34 % kuului liikunta tai urheiluseuraan. Muihin järjestöihin tai yhdistyksiin kuulumisen taso oli selvästi liikuntaa ja urheilua heikompi. Partioon kuului 3 %, taide- ja kulttuuriyhdistyksiin 2 % ja hyväntekeväisyys tai vapaaehtoisjärjestöihin 4 % vastanneista henkilöistä. Sen sijaan listan ulkopuolisiin, johonkin muuhun, yhdistykseen ja järjestöön kuuluivat 8 % kyselyn täyttäneistä henkilöistä. Esimerkkinä muista järjestöistä ja yhdistyksistä on Jämsän 4H- yhdistys, bänditoiminta sekä Animalia. Kuviosta 4 näkyy, että prosenttisuuksiin vaikutti tyhjät vastaukset, joita esiintyi runsaasti.

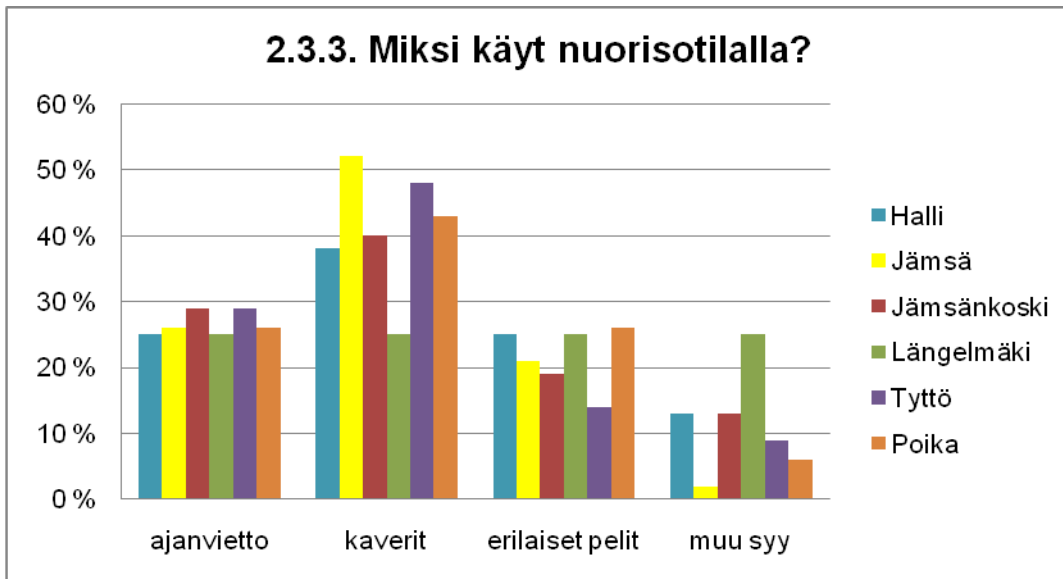
Kuvio 4 Vastaajien järjestö- tai yhdistys kiinnittyneisyys

6.2.2 Jämsän nuorisotoimi

Tutkimukseen vastanneista nuorista 39 % kokee, että he saavat hyvin tietoa Jämsän nuorisotoimen järjestämistä palveluista, mutta vastaavasti 22 % vastanneista kokee, että he eivät saa hyvin tietoa palveluista. Lisäksi 38 % nuorista ei tiedä mitä nuorisotoimi tarjoaa. Nuorisotoimen palveluja käyttää 27 % vastanneista, joista on tyttöjä 46 % ja poikia 54 %. 45 % vastaajista ei käytä nuorisotoimen tarjoamia palveluita ja 27 % ei tiedä, mitä nuorisotoimi tarjoaa.

Nuorisotoimen ylläpitämässä nuorisotiloissa käy 34 % vastanneista nuorista. Näistä kävijöistä 44 % on tyttöjä ja 60 % poikia. Suosituin ja käytetyin tila oli Bunkkeri, jossa kävi 49 % vastanneista nuorista. Toiseksi suosituin oli Köpis, 29 % ja Kuutissa kävi 11 %. Tiloilla käytiin vaihtelevasti. Vastaajista, jotka ilmoittivat käyvänsä nuorisotilalla, kävi useita kertoja viikossa 22 % ja 25 % kävi tilalla kerran viikossa. 13 % ilmoitti käyvänsä tilalla useammin kuin kerran kuukaudessa ja 18 % kerran kuussa. Harvemmin tiloja käytti 22 % vastanneista. Poistin harvemmin vastanneista neljä vastausta, koska he olivat vastanneet tutkimuksen edellisessä kohtaan, että he eivät käy nuorisotiloilla.

Nuoret käyvät tiloilla etupäässä tapaamassa kavereita, 45 % ja viettämässä aikaansa, 27 %. Lisäksi he pelaavat tilalla pelejä, 2 % tai ovat tulleet jonkin muun syyn tähden, 7 %. Näitä muita syitä oli muun muassa rippikoulu, sekä ”*siellä voi suunnitella kaikkea kivaa*” ja ylipäätään, että ”*tilalla on kivaa*”. Kuviosta viisi selviää sekä asuinalueelliset että sukupuolelliset eroavaisuudet siihen, miksi nuori käy nuorisotilalla. Asuinalueellisista eroista puhuttaessa on huomattava, että längelmäkiläisistä nuorista vain yksi käy nuorisotilalla. Kuviosta ilmenee, että eroavaisuudet jäivät asuinalueellisesti melko pieniksi, tosin jämsäläisistä tiloilla kävijöistä yli 50 % käy siellä tapaamassa kavereita tai ystäviä, kun vastaava prosentti hallilaisilla jää alle 40. Sen sijaan ajanvietämisessä tai pelien pelaamisessa ei ilmene suuriakaan poikkeavuuksia. Myös muiden syiden vuoksi tiloilla kävijöiden välillä ei ollut suurta eroa asuinalueellisesti.

Kuvio 5 Sekä asuinalueelliset että sukupuolelliset eroavaisuudet syihin käydä nuorisotilalla

Sen sijaan kuviosta 5 ilmenee sukupuolellisesti eroavaisuuksia. Tytöt käyvät tiloilla hieman enemmän tapaamassa kavereita ja ystäviä kuin pojat. Tytöt myös viettävät tilalla aikaansa enemmän kuin pelaa pelejä toisin kuin pojat, jotka vastaavasti pelaavat pelejä yhtä paljon kuin viettävät tilalla aikaansa. Tytöt ovat esittäneet myös muita syitä enemmän kuin pojat.

81 % tilojen käyttäjistä piti tiloja viihtyisinä ja vain 18 % eivät pitäneet tiloja viihtyisinä. Asuinalueellisesti katsottuna jämsänkoskelaiset viihtymisprosentti nuorisotiloissa oli alhaisin, heistä 23 % eivät pitäneet heidän nuorisotila Köpistä viihtyisinä. Parannusehdotuksissa kerrottiin muun muassa toiveita uusista sohvista, penkeistä sekä pöydistä ja isommista tiloista. Lisäksi nuoria puhututti liian täysi Bunkkeri, jossa ei vaihdu ilma. Myös tästä kysymyksestä sekä kysymyksestä ”luotan tilan ohjaajiin” jouduin poistamaan neljän henkilön vastaukset, koska vastaajat eivät käyttäneet nuorisotiloja. Vain 6 % vastanneista nuorista ei luottanut tiloilla oleviin ohjaajiin, kun 94 % kertoi luottavansa työntekijöihin. Tytöistä ohjaajiin luotti 97 % ja pojista 92 %.

Tutkimukseen vastanneista nuorista 66 % ei käy nuorisotiloilla. Heistä 55 % oli tyttöjä ja 45 % poikia. Kuviosta 6 selviää, että suurin syy käymättömyyteen on, että kaveritkaan eivät käy tilalla. Lisäksi 23 % vastanneista ei ole aikaa ja 2 % kertoi muun syyn. Suurin osa muista syistä oli, että heitä ei kiinnosta toiminta. Eräät vastaaja kertoivat,

että ”nuorisotiloissa käyvät vain tietyt ihmiset, joille kaikki nuorisotilan toiminta on suunnattu. Muilla ei sinne ole asiaa” ja ”siellä käy tietyt piirit / porukat”. Lisäksi kolmas esimerkki muista vastauksista on, että ”en ole niin sosiaalinen ihminen, että lähtisin viettämään aikaani nuorisotiloihin.” 15 % vastaajista kertoi, että nuorisotilojen sijainti on huono ja 0,89 % vanhemmat kieltävät nuoren talolla käynnin. Tämän kysymyksen kohdalla ilmeni myös sukupuolellisia eroja. Tyttöillä suurin syy käymättömyyteen ovat kaverit ja ystävät, kun vastaavasti pojilla ei ollut aikaa käydä tilalla.

Kuvio 6 Vastanneiden syitä siihen, miksi he eivät käy nuorisotiloissa

Nuoret toivoivat lisää heille suunnattuja toimintoja. He halusivat lisää konsertteja, discoja ja muita tapahtumia. Muutamissa vastauksissa peräänkuulutettiin myös nuorten osallisuutta; ”messuja mihkää nuoret sais tuoda ideoita”. Lisäksi nuorisotilojen aukioloaikoihin toivottiin pidennyksiä ja muutenkin enemmän toimintaa viikonlopuille sekä paikkaa missä olla. Eräs vastaaja kirjoitti: ”Enemmän oleskelutiloja sisällä. Aina valitetaan, kun nuoret pyörii kylällä.” Erityisesti vastauksissa pyydettiin uutta skeittipaikkaa tai hallia.

6.2.3 Media

95 % nuorista oli oma tietokone. Vastaajat käyttävät tietokonetta eniten arkisin tunnista kolmeen tuntiin, 63 %. Myös viikonloppuisin sitä käytetään eniten yhdestä kol-

meen tuntiin. Erona viikonlopun ja arkikäytön välillä on se, että viikonloppuisin 43 % käyttää tietokonetta yli kolme tuntia, kun arkisin sama prosenttiosuus on vain 18 %.

Tietokonetta käytetään eniten yhteydenpitovälineenä kavereihin (26 %) ja internettiin (28 %). Lisäksi nuoret lukevat sähköposteja (15 %), pelaavat pelejä (15 %) ja etsivät tietoa (11 %). Tietokonetta käytetään myös muihin tarkoituksiin (5 %) joita olivat esimerkiksi musiikin kuuntelu sekä Internet sivujen tekemiseen, mutta eräs vastaaja kirjoitti *"en saa käyttää tietokonetta isäpuoleni mielestä"*. Sukupuolten välillä huomattavin ero on, että pojista 20 % kertoo pelaavansa pelejä, kun vastaavasti luku tytöillä on 9 %. Eniten pojat käyttävät internetiä ja pitävät yhteyttä kavereihin, kun vastaavasti tytöt pitävät tietokoneella ensisijaisesti yhteyttä kavereihin ja toisena käyttävät internetiä.

99 % vastanneista nuorista omisti sähköpostin ja 93 % oli myös MSN Messenger eli puhekielellä mese. Lisäksi Internet yhteisöt Facebook ja IRC olivat suosittuja. Vain harvoilla nuorilla oli oma blogi tai profiili Habbo- yhteisössä. Näiden lisäksi nuorten suosimia ohjelmia internetissä olivat eri foorumit, Twitter, erilaiset pelisivustot sekä Motot.net. Sukupuolten välillä ei ollut huomattavia eroja, ainoastaan 96 % tytöistä ja 90 % pojista oli MSN Messenger, muuten prosenttiosuudet menivät melko lailla samankaltaisesti.

Nuoret katselevat televisiota yhdestä kolmeen tuntia (66 %). Vain 5 % vastanneista kertoo katsovansa televisiota yli kolme tuntia. Eniten nuoret katsovat televisiosta tv-sarjoja (34 %) ja elokuvia (28 %). Lisäksi televisiosta katsotaan urheilua (13 %), musiikkiohjelmia (11 %), uutisia (8 %) ja dokumentteja (6 %). Sukupuolten välillä on selviä eroavaisuuksia siinä, mitä he katsovat televisiosta. Kuvista 7 näkee, että vastanneista tytöistä valtaosa katsoo televisiosta tv-sarjoja, elokuvia ja musiikkiohjelmia, kun taas pojista enemmistö katsoo tv-sarjoja, elokuvia ja urheilua. Lisäksi pojilla musiikkiohjelmia suosituimpia ovat uutiset ja dokumentit.

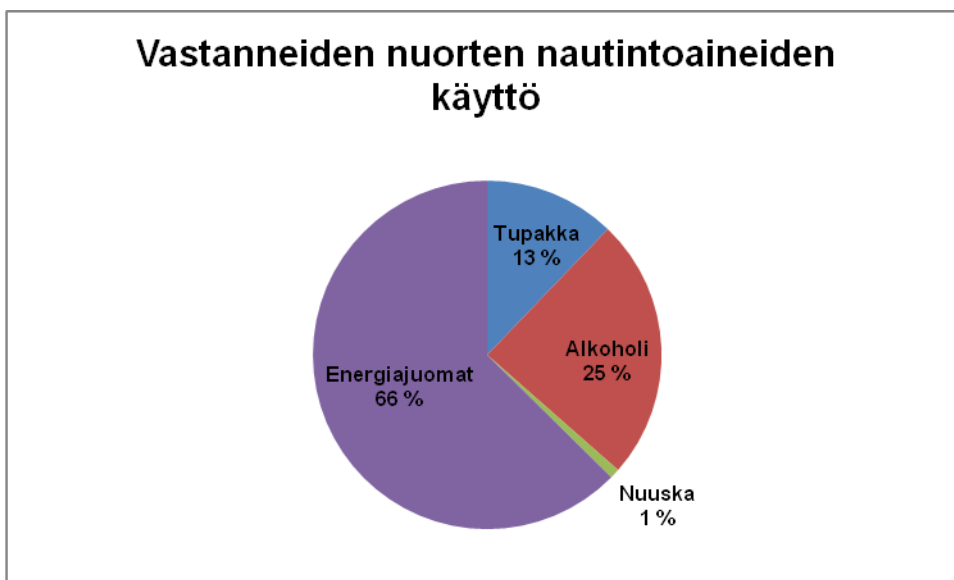
Kuvio 7 Sukupuolten väliset erot television katselemisessa

Radiota kuuntelee 73 % nuorista. He kuuntelevat radiota eniten useita kertoja päivässä ja muutan kerran viikossa (31 %). Kerran päivässä sitä kuunnellaan 22 % ja harvemmin kuin muutaman kerran viikossa 17 %. Tästä kysymyksestä jouduin poistamaan peräti 21 vastaajan vastaukset, koska he kaikki vastasivat ensin, että eivät kuuntele radiota. Radion kuuntelussa oli sekä sukupuoli, että asuinalue- eroja. Tytöistä radiota kuunteli 85 %, kun vastaava luku pojilla oli 60 %. Radiota kuunneltiin kaikista eniten Jämsänkoscikella, 84 % vastaajista. Hallissa ja Längelmäellä vastausprosentti oli samankaltainen, Hallissa radiota kuunteli 69 % nuorista ja Längelmäellä 70 %. Sen sijaan Jämsäläiset olivat heikoimpia kuuntelijoita, heistä 65 % kuunteli radiota.

Radiota enemmän luettiin lehtiä, sillä 82 % vastanneista ilmoitti lukevansa lehtiä. Tytöt olivat aktiivisempia lehtien lukijoita kuin pojat, 86 % vastanneista tytöistä luki lehtiä, kuin vastaava prosenttiosuus oli pojilla 77 %. Asuinalueiden erot jäivät pieniksi, sillä Jämsänkoscikella ja Längelmäellä 80 % vastanneista, Hallissa 80 % ja Jämsässä 82 % vastanneista luki lehtiä. Luetuimmat olivat paikallislehdet Jämsän seutu sekä Vekkari, mutta myös Keski-suomalainen sekä Aamulehti. Alueelliset erot näkyivät juuri paikallislehtien lukemisessa, Hallissa ja Längelmäellä luettiin enemmän Aamulehteä, kuin Jämsän Seutua, Vekkaria tai Keski-suomalaista. Nuoret lukivat myös heille suunnattuja lehtiä kuten Suosikkia ja Demiä. Suosituttuja lehtiä oli myös eri urheilu ja

harrastelehdet, muun muassa Jääkiekko sekä Pelit. Nuoret lukivat myös 7 päivää sekä Aku Ankkaa.

6.2.4 Nautintoaineet

Kuvio 8 Vastanneiden nuorten nautintoaineiden käyttö

Kuviosta 8 huomaa, että tutkimuksen käytetyin nautintoaine oli energijuomat. Vastanneista nuorista energijuomia joi 66 %. Toiseksi käytetyin oli alkoholi, 25 % ja kolmas tupakka 13 %. Nuuskaa vastanneista henkilöistä käytti vain 1 %.

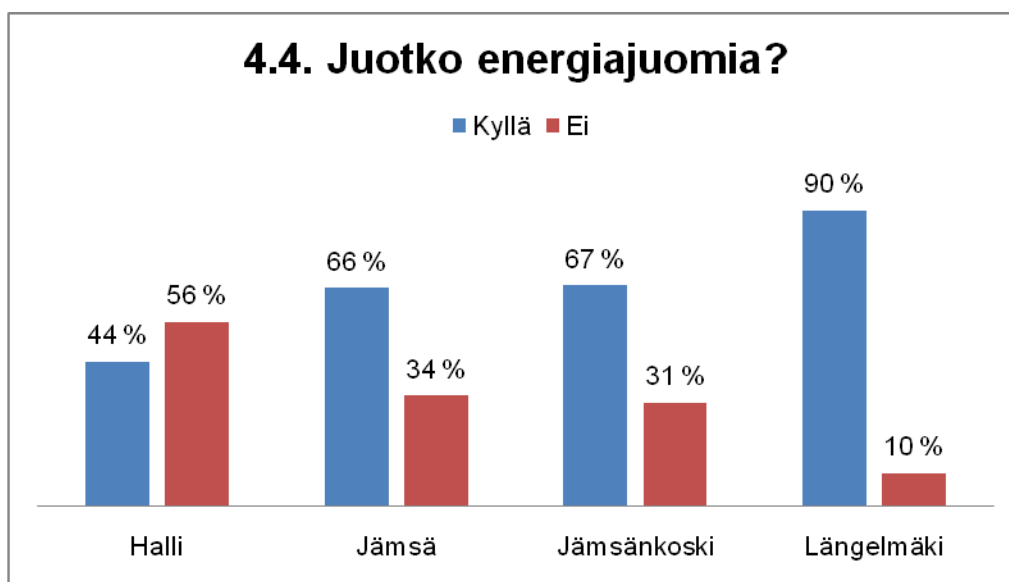
Vastaajista tupakoi 13 %. Poltettujen tupakoiden määrä vaihteli paikasta ja päivästä riippuen, mutta keskimäärin tupakoivat nuoret polttivat viisi tupakkaa päivässä. Eräs vastaaja kiteytti myös muiden vastaajien mielipiteen kertomalla, että *"riippuu päivästä, kyllällä enemmän, kotona vähemmän"*. Tupakoimattomia vastaajia oli 86 % ja kokonaan tyhjiä vastausten prosenttiosuus oli vain 0,94. Tupakoinnissa ei ollut suurta sukupuolten välistä eroa; tytöistä tupakoi 13 % vastanneista, kun vastaavasti pojista 12 %. Myös nuuskan käyttö oli vähäistä sillä 92 % vastaajista ei käyttä nuuskaa. Tosin tyhjiä vastausten osuus oli 8 %.

Puolestaan alkoholia nauttivat 25 % nuorista, joista oli tyttöjä 56 %. 3 % vastaajista jätti vastaamatta kysymykseen. Alkoholia nauttivista 31 % kertoi, että he juovat alkoholia humalahakuisesti, mutta muutama vastaaja oli vastannut kysymykseen sekä

kyllä että ei. Poistin vastauksista kaksi, koska he olivat vastanneet aikaisemmin, että eivät juo alkoholia. 57 % alkoholia nauttivista nuorista kertovat juovansa alkoholia harvemmin kuin kerran kuussa tai useammin. Sen sijaan 4 % nuorista kertoi juovansa alkoholia kerran viikossa tai useammin. Nuoret joivat pääasiassa olutta (39 %), siideriä (29 %) sekä viinaa (21 %). Viinin juonti oli harvinaisempaa (11 %). Kaikilla asuinalueilla suosituin alkoholipitoinen juoma oli olut ja viiniä nautittiin kaikista vähiten, esimerkiksi Längelmäellä 50 % alkoholia nauttivista nuorista kertoi juovansa olutta, mutta kukaan ei juo viiniä. Jämsänkoskella puolestaan viinan nauttiminen oli selvästi vähäisempää kuin muilla asuinalueilla, mutta vastaavasti siellä juotiin oluen jälkeen eniten siideriä. Hallissa ja Jämsässä olut oli suosituin juoma, siideri ja viina olivat yhtä suosittuja ja viinin juonti oli vähäistä, vaikka jämsäläiset joivat viiniä eniten. Vastaajista 43 % kertoivat juovansa alle kaksi 0,5 litran pulloa. Puolestaan 36 % juo kerralla 2-4 puolen litran pulloa ja 17 % juo enemmän kuin neljä puolen litran pulloa.

Energiajuomia nuorista joi 66 %. Kuviosta 9 käy ilmi, että myös alueelliset erot energiajuomien käytössä olivat huomattavat. Vain Hallissa energiajuomia juovien määrä oli alle puolet vastanneista nuorista. Sen sijaan Längelmäellä peräti 90 % vastaajista kertoi käyttävänsä energiajuomia.

Kuvio 9 Energiajuomien käyttö asuinalueittain

Juomia nautittiin eniten kerran tai pari viikossa (45 %). Harvemmin kuin kerran tai pari kuussa joivat 19 % vastaajista. 15 % kertoi juovansa kerran tai pari kuussa ja 10 % joi päivittäin tai kerran kuussa. Myös tästä vastauksesta jouduin poistamaan seitsemän vastausta, koska he olivat vastanneet, että eivät juo energiajuomia. Energiajuomien nauttiminen oli huomattavasti yleisempää poikien keskuudessa kuin tyttöjen. Vastanneista pojista 83 % kertoi juovansa energiajuomia, kun vastaava osuus tytöillä oli 49 %.

Vastaajien mielestä Jämsässä voi viettää vaihtelevasti vapa- aikaa ja vapaa- ajan vietto mahdollisuudet riippuvat paljon siitä mistä pitää. Osan mielestä Jämsässä voi viettää vapaa- aikaansa ihan hyvin ja harrastusmahdollisuudet ovat monipuoliset. Lisäksi esille nostetaan seurakuntien toiminnat ja ”hengailu”. Eräs vastaaja kiteyttää mielestäni hyvin kaikkien muiden vastaukset: *”Elokuvateatteri on pieni, mutta käytettävissä. Urheilutoimintaakin on kiitettävästi, tosin seuraan kuulumattomalle kynnys liittyä on suuri. Musiikki- ja työväenopisto järjestävät soittotoimintaa. Kavereiden kanssa olemisen mahdollisuudet ovat melko pienet vähäisten tilojen vuoksi.”*

Vastaajat lähettävät sellaisia terveisiä nuorisotoimelle, että *”pelastakaa Jämsä”, ”Jämsän nuorisotoimi voisi monipuolistaa tarjontaansa perinteisistä musiikki- ja urheilutoiminnasta poiketen. Nuoret kaipaa vaihtelua!”* ja *”parantakaa Längelmäen nuorisotoimi mahdollisuuksia”*. Muissa vastauksissa keuhataan Bunkkerin nuorisotyöntekijää ja muutenkin nuorisotoimen järjestämää toimintaa. Lisäksi kaivataan tiedotusta toiminnasta ja lisää palveluita.

7 TUTKIMUSTULOSTEN POHDINTA

Myllyniemen (2009) tekemän nuorten vapaa- aika tutkimuksen vastanneista 10–14-vuotiaista 43 % kokee, että heillä on paljon vapaa-aikaa. Eroavaisuus toiseksi suosituimpaan vastaukseen oli vähän, koska tulosten mukaan 39 % oli kertonut heillä olevan sopivasti vapaa- aikaa. Tekemässäni tutkimuksessani 62 % vastaajista oli sitä mieltä, että heillä on sopivasti vapaa- aikaa. Sen sijaan 8 % vastaajista koki, että heillä on paljon vapaa- aikaa. Tutkimukseni toiseksi suosituin vastaus olikin, että heillä on paljon vapaa-aikaa. Näin vastasi 18 % tutkimukseen osallistuneista nuorista. Eroavaisuus Myllyniemen tutkimukseen voi johtua vapaa- ajan määrittelemisestä. Ihmiset käsittävät vapaa- aika sanan eri tavoilla (Liikkanen 2009, 7). Lisäksi erityisesti nuorten kohdalla termin määrittelemineen on vaikeampaa, koska nuoret esimerkiksi harrastavat paljon ja vapaa-aika voi olla todella aktiivista, jolloin aika ei tunnu vapaalta. (Helve 2009, 250.) Lisäksi tutkimustulosten eroavaisuus voi johtua myös tutkimuksen tekotavasta. Myllyniemen tutkimukseen osallistui nuoria eri puolilta Suomea jolloin myös esimerkiksi vastaajien kotikunta saattoi olla suurempi tai pienempi kuin Jämsä. Nuorille tarjottavat vapaa- ajan palvelut vaihtelevat kunnittain.

Myllyniemi (2009) on jakanut tutkimustuloksia myös kuntien koon ja asumisympäristön mukaan. Tosin silloin ei ole otettu huomioon ikäjakaumaa, joka oli Myllyniemen tutkimuksessa 10- 29- vuotta. Tulosten mukaan pikkukylän tai pikkukaupungin keskustassa asuvien mukaan 44 % on sitä mieltä, että heillä on sopivasti vapaa- aikaa. Toiseksi suosituin vastaus oli paljon vapaa- aikaa, 29 % vastanneista oli sitä mieltä. Itse luokittelisin tutkimukseni asuinalueista Jämsän ja Jämsänkosken kuuluvan kyseiseen luokkaan. Oman tutkimukseni mukaan sekä jämsäläisillä että jämsänkoskelaisien nuorten mukaan heillä oli sopivasti vapaa- aikaa. Jämsäläisistä nuorista 63 % ja jämsänkoskelaisista 59 % olivat sitä mieltä. Toiseksi suosituin vaihtoehto kummallakin asuinalueella oli, että nuorilla on vähän vapaa- aikaa. Näiden vastausprosentit olivat 16 % jämsäläisistä ja 24 % jämsänkoskelaisista tunsivat vapaa- aikansa riittävyyden olevan vähäinen.

Miellän tutkimukseni hallilaiset ja längelmäkiläiset nuoret Myllyniemen (2003) tutkimuksessa pikkukylän tai kaupungin harvaan asutulle laita- alueelle. Myllyniemen (2003) tutkimuksen kyseisestä kohdasta käy ilmi sama asia, kuin kohdasta pikkukylän tai kaupungin keskusta- vastauksista. Vastanneiden nuorten mukaan 40 % on sitä sopivan vapaa-ajan määrän kannalla ja 28 % tuntee, että vapaa- aikaa on paljon. Omassa tutkimuksessani puolestaan sekä hallilaiset että längelmäkiläiset kokevat vapaa- aikansa määrän sopivaksi. Sen sijaan toiseksi suosituin vaihtoehto hallilaisilla on, että vapaa- aikaa on vähän, kun längelmäkiläisten mielestä heillä on vapaa- aikaa liian vähän. Längelmäkiläisten toiseksi suosituin vaihtoehto, liian vähän voi johtua Längelmäen kaukaisesta sijainnista. Matkaa Halliin, Kuoreveden keskusta, on noin 20 kilometriä ja Jämsään noin 30 kilometriä. Tutkimuksen ulkopuoleisen kunnan, Oriveden, keskusta Längelmäeltä on 26 kilometriä. Pitkien välimatkojen vuoksi längelmäkiläisten nuorten vapaa- ajasta jo koulumatkoihin kuluu enemmän aikaa kuin verrattaessa esimerkiksi keskustassa asuviin jämsäläisiin nuoriin.

Tutkimukseni mukaan nuoret viettävät aikaansa useimmiten kavereiden ja ystävien kanssa, kaverilla, omassa kotona tai kaupungilla. Myös Hernesmaan (2003) ja Ikäläinen- Pekee Jakun (2004) tekemissä opinnäytetöissä tulee ilmi sama asia, että nuoret kokevat kavereiden ja ystävien tapailun tärkeäksi ja nuoret kuluttavat aikaansa kavereiden kanssa joko kavereiden kotona tai vastaajan kotona. Tutkimukseni tulokset eroavat Hernesmaan ja Ikäläinen- Pekee Jakun kanssa siinä, että saamieni vastausten perusteella tutkimukseeni osallistuneet pojat kertoivat kuluttavansa vapaa- aikaansa kavereiden ja ystävien kanssa eniten kaupungilla, toiseksi suosituin vastaus oli oma koti ja kaikista vähiten oleiltiin kaverin tai ystävän kotona.

Myös 49 % Myllyniemen (2009) tutkimukseen vastanneista 10–14-vuotiaiden nuorisista pitää erittäin tärkeänä, että he voivat viettää aikaa ystäviensä kanssa. Lisäksi hänen tutkimustuloksistaan käy ilmi, että 44 % 10–14-vuotaista kokee tärkeäksi ajan vieton perheen tai sukulaisten kanssa ja vapaa-ajan vieton yksin tuntee erittäin tärkeäksi 35 % vastanneista. Saamieni tulosten eroavaisuus Myllyniemen kanssa johtuu luultavasti siitä, että Myllyniemen tutkimuksessa vastaajilta on kysytty numeraalisesti kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle esimerkiksi yksin vietetty vapaa-aika ja vastaajien on tarvinnut vasta asteikolla 1-5, jossa 1 on ollut erittäin tärkeää ja 5 ei

yhtään tärkeää. Tutkimukseeni vastanneista nuorista 13 % on vapaa- aikansa yleensä yksin ja 6 % vanhempien seurassa.

Nuoret viettivät vapaa- aikaansa myös harrastaen ohjattua tai omatoimista liikuntaa. Lisäksi 3 % ohjaa itse jotakin kerhoa ja 40 % on kotona. Tosin vaihtoehto ”olen kotona” oli hämäävä. Periaatteessa prosenttiosuus olisi pitänyt olla suurempi, koska yleensä nuoret esimerkiksi nukkuvat kotonaan. Muutamissa vastauslomakkeissa nuori oli vastannut aikaisempaan kysymykseen, keiden kanssa vietät yleensä vapaa- aikasi kohtaan, yksin, jonka lisäksi tämän kysymyksen, mitä teet vapaa- ajallasi, vastaus oli, olen kotona. Muutamista lomakkeista oli siis havaittavissa syrjäytymistä, mutta asian totuuden mukaisuutta ei voida varmasti sanoa. Osa nuorista voi haluta olla yksin ja kotona, eikä hän tunne oloaan syrjäytyneeksi, kaikki eivät ole yhtä sosiaalisia ihmisiä.

Nuoret olivat suhteellisen tyytyväisiä Jämsässä oleviin palveluihin ja asuinalueelliset erot eivät nousseet kovin suuriksi. Itselleni tämä oli pienoinen yllätys, sillä esimerkiksi längelmäellä palvelut ovat minimaalisia ja välimatkat ovat pitkiä. Tosin kyselylomakkeen kysymys 1.4. oli muotoiltu siten, että nuorten piti ympäröidä sopivin vaihtoehto. Vaihtoehdot olivat 1-5 sillä tavoin, että 1 oli erittäin tyytymätön, 2 melko tyytymätön, 3 en tyytyväinen enkä tyytymätön, 4 melko tyytyväinen, 5 erittäin tyytyväinen. Saamieni tulosten perusteella vain julkisten palvelujen vastauskeskiarvo meni yli 3,5 eli nuoret eivät ole tyytyväisiä, mutta he eivät ole myöskään tyytymättömiä palveluihin. Ennen tutkimuksen tekoa olin varma, että tyytyväisyys palveluihin on kaiken kaikkiaan heikkoa. Perustelen uskomukseni muun muassa tyhjillä liiketiloilla joita on esimerkiksi Jämsän Keskuskadulla paljon, tarjontaa eri palveluista ei juuri ole.

Tutkimuksen jälkeen pohdin asiaa uudelleen ja tulin siihen tulokseen, että esimerkiksi Jämsästä löytyvät kaikki peruspalvelut ja ne ovat suhteellisen toimivia, kuitenkin ihmisten esimerkiksi hallilaisten nuorten tyytyväisyyttä. Pohdin myös tutkimuskysymykseni laadukkuutta. Sainko vastauksista sen mitä halusin? Toivoin, että nuoret olisivat vastanneet tyytyväisyydestä palveluihin oman asuinalueen mukaan, ei pelkästään Jämsässä olevan tarjonnan perusteella. Mielestäni tutkimustilanteissa minun olisi pitänyt kertoa vastaajille, että vastatkaa kohdassa 1.4. oman asuinalueen palveluista, älkää ajatelko Jämsän taajamaa. Näin olisin voinut saada enemmän eroavai-

suuksia tutkimustuloksiin asuinalueiden välillä. Käytin tutkimuksessani Kurikan (2003) laatimaa asteikkoa 1-5 sekä palvelukarttaa. Kurikan (2003) kuntatutkimukseen vastasivat 18–26-vuotiaat nuoret. Tutkimuksen kohdejoukon eroavaisuuden vuoksi tutkimustulosten vertailu toisiinsa ei anna oikeaa kuvaa. Lisäksi Kurikan tutkimuksessa kysyttiin muun muassa taloudellisia ja sosiaalisia tukipalveluita, jotka itse poistin kyselystäni. Koen tukipalveluiden olevan suunnattu vanhemmille kuin tutkimukseeni vastanneille henkilöille.

Tutkimukseni perusteella jämsäläisistä 8- luokkalaisista nuorten mielenkiinto erilaisia yhdistyksiä ja järjestöjä kohtaan on pieni. Myös Myllyniemen (2009) tutkimukseen vastanneista 10–14-vuotiaat nuorista 34 % ei pidä lainkaan tärkeänä osallistua aktiivisena toimijana seuroihin tai järjestöihin ja vain 9 % vastaajista pitää aktiivista osallistumista erittäin tärkeänä. Myllyniemen (2009) tutkimukseen vastanneista 10–29-vuotiaista nuorista 21 % kuuluvat urheilu tai liikuntaseuroihin, kun partioon kuului 7 %. Lisäksi 3 % Myllyniemen (2009) tutkimukseen vastanneista kuuluivat hyväntekeväisyysjärjestöön, avustusjärjestöön tai vammaisjärjestöön. Saamieni tutkimustulosten mukaan jämsäläisistä 8- luokkalaisista nuorista 38 % kuului liikunta tai urheiluseuraan, partioon 3 %, taide- ja kulttuuriyhdistyksiin 2 %, hyväntekeväisyys tai vapaaehtoisjärjestöön 4 % ja muihin mainitsemattomiin järjestöihin 8 %. Tosin tässä kysymyksessä tyhjillä vastauksilla oli myös oma roolinsa, tyhjien prosenttiosuudet oli yli 10 % kaikissa muissa kuin liikunta- tai urheiluseuran kohdalla. Eroavaisuudet Myllyniemen tutkimustuloksiin voivat tulla Myllyniemen kohderyhmän laajuudesta sekä eri kaupunkien tarjonnasta.

Itse en ollut yllättynyt siitä, kuinka vähän nuoret kuuluvat eri yhdistyksiin ja järjestöihin. Mielestäni Jämsän alueella yhdistys- ja järjestötoiminta on suuntautunut eniten aikuisille ja eläkeikäisille lukuun ottamatta liikunta- ja urheiluseuroja. Lisäksi eri järjestöt ja yhdistykset kärsivät ohjaaja pulasta, heillä evät pysty laajentamaan tarjoamiaan palveluja enempää, esimerkiksi eräs jämsäläinen partio ei voi markkinoida toimintaansa juuri sen takia, että heillä ei ole ohjaajia.

Tutkimustulosteni mukaan yhteensä 60 % vastaajista ei saa hyvin tietoa tai ei tiedä mitä nuorisotoimi tarjoaa 8- luokkalaisille nuorille. Prosenttiosuus on mielestäni suuri ja myös nuoret toivoivat lisää tiedottamista toiminnasta. Tutkimuksessani kysyttiin

myös syitä sille, miksi nuori ei käy nuorisotiloilla. 9 % niistä nuorista, jotka eivät käy tilalla kertoi syyksi sen, että he eivät tiedä tarpeeksi nuorisotilan toiminnasta. Nuorisotoimi tekee yhteistyötä jo nyt esimerkiksi koulun kautta ryhmäyttämällä uusia seiskaluokkalaisia joka syksy. Ryhmäyttämisen lomassa voisi kertoa myös enemmän muista nuorille suunnatuista toiminnoista, esimerkiksi nuorisotiloista ja niiden toiminnasta.

Tutkimukseeni vastanneista nuorista vain 27 % kertoo käyttävänsä nuorisotoimen palveluja. Itseäni mietityttää se, että nuorisotoimen ylläpitämässä nuorisotiloissa käy kuitenkin 34 % vastaajista. Tämä eroavaisuus voi johtua siitä, että esimerkiksi Jämsänkoskella olevaa Köpistä, pitää Jämsän nuorisotoimen lisäksi auki myös seurakunta ja eri järjestöt esimerkiksi SPR. Toinen mahdollisuus on, että nuoret käyvät tiloilla, mutta eivät tiedä mikä taho pitää auki nuorisotiloja. Tämä olettamus tukisi lisä tiedottamisen ja markkinoinnin tarvetta.

Saamieni vastausten perusteella nuorisotiloilla käy 34 % tutkimukseen vastanneista nuorista. Tiloilla kävijöiden prosentti osuus on samankaltainen kuin Hernesmaan (2003) tekemässä tutkimuksessa. Hänen tutkimuksessaan nuorisotilalla käy 37 % vastanneista nuorista. Sen sijaan Mattilan (2003) tekemässä tutkimuksessa Pakilan nuorten vapaa- ajasta selvisi, että tutkimukseen vastanneista 12–16-vuotiaista nuorista säännöllisesti nuorisotiloilla kävi vain 5 % ja satunnaisesti 15 % vastanneista nuorista. Tästä näkökulmasta katsoen Jämsän nuorisotoimen tilatoimintaan osallistuu paljon nuoria. Mattilan (2003) tutkimuksesta ilmenee myös, että säännöllisesti tilatoimintaan osallistuu 14–16-vuotiaat pojat ja tyttöjen osuus toimintaan on vähäinen, 8 % vastanneista tytöistä käy tilalla silloin tällöin. Tekemässäni tutkimuksessa sukupuoli jakauma ei ollut Mattilan tutkimuksen tasolla. Jämsän eri tiloilla käyvistä 8-luokkalaisista nuorista 60 % on poikia, joten sukupuolellisesti aktiivisempia käyttäjiä ovat pojat.

Tutkimustulosteni perusteella 45 % tiloilla käyvistä nuorista käyvät siellä tapaamassa kavereita tai ystäviään. Lisäksi siellä vietetään aikaa, 27 % ja pelataan erilaisia pelejä 21 %. Myös Hernesmaan (2003) on saanut samankaltaisia tutkimustuloksia. Hänen mukaansa nuoret käyvät nuorisotiloilla hyvän seuran vuoksi, 65 % vastaajista, pelaamassa biljardia, 57 % vastanneista, sekä pelaamassa eri pelejä, 12 % vastaajista.

Voidaan siis sanoa, että Jämsässä ja Hernesmaan tutkimassa Lohtajan kunnassa nuoret käyvät nuorisotiloilla samoista syistä. Tutkimukseeni vastanneista nuorista 94 % kertoi luottavansa nuorisotilojen ohjaajiin. Mielestäni prosenttiosuus on suuri ottaen huomioon, että Jämsän ja Jämsänkosken yhdistyessä tammikuussa 2009 myös Hallin nuorisotila Kuutin sekä Jämsänkosken Köpiksen tilatyöntekijä vaihtui. Hallilaisista nuorista, jotka käyttävät tiloja, työntekijään luottaa 100 % vastanneista ja jämsänkoskelaisista 87 %. Luottamuksen saavuttaminen nuoriin on tärkeää. Nuorisotilalla nuorisotyöntekijä voi keskustella aroistakin aiheista nuoren kanssa ja pyrkiä sillä tukemaan nuoren omaa elämänhallintaa (Kylmäkoski 2007, 399- 400). Tutkimukseni mukaan nuorisotiloja pidettiin viihtyisinä, mutta parannusehdotuksia nuoret esittivät muun muassa lisätuoleja ja penkkejä.

Lehtisten (2007) mukaan yksi syy päihdekokeiluihin on nuoren oma kaveripiiri. Sama kaveripiirin vaikutus näkyy myös nuorisotiloilla käymättömyydessä. Selvitin tutkimuksessani syitä myös siihen, miksi nuoret eivät käy tiloilla. Suurin syy oli, että kaveritkaan eivät käy tilalla. Toisena syynä ilmoitettiin, että ei ole aikaa ja lisäksi kerrottiin muita syitä joista huomattavan osan sisältö oli yksinkertainen, ei kiinnosta. Lisäksi vastauksissa kerrottiin sitä, että tiloilla käy vain tietyt piirit ja niihin piireihin kuulumattomilla ei ole tilalla asiaa. Myös tämä mielestäni viestii siitä, että Jämsän nuorisotoimen on tiedotettava ja markkinoitava toimintaansa paremmin, jotta ”tietyt piirit” tyyppiset ennakoasetelmat ja luulot saataisiin pois. Myös Mattilan (2003) saamat tutkimustulokset siitä, miksi nuoret eivät käy nuorisotiloilla ovat samanlaisia. Hänen tutkimuksestaan käy ilmi, että nuorisotilojen tarjoama toiminta ei kiinnosta, siellä käy tietynlaiset porukat, vastaajilla ei ole aikaa käydä nuorisotiloilla sekä se, että kaveritkaan eivät käy tiloilla. Eroavaisuus Mattilan (2003) tutkimukseen on, että tekemästäni tutkimuksesta kävi ilmi, että 1 % vastaajista ei saa käydä nuorisotilalla. Mattilan tutkimuksessa kukaan ei ollut vastannut kyseistä kohtaa. Tähän vanhempien kieltämiseen voi olla useita syitä. Useat ihmiset näkevät nuorisotilan vain paikkana jossa nuoret oleskelevat he eivät ymmärrä nuorisotilojen kasvatuksellista otetta (Kylmäkoski 2007, 400).

Uskon, että huoltajien päätöksiin vaikuttavat myös muiden nuorten kuin oman huollettavan toiminta, esimerkiksi Jämsässä nuorisotila Bunkkeri sijaitsee keskuskadun varrella. Nuoret käyvät muun muassa tupakoimassa aivan Bunkkerin oven läheisyy-

dessä, lisäksi he heittelevät roskia ja syljeskelevät läheisellä bussipysäkillä. Syksyllä 2009 paikallisten lehtien palstoilla käytiinkin kiivasta keskustelua siitä, miksi nuorisotyöntekijät eivät rajoita nuorten tupakointia Bunkkerin edessä.

Iso- Herttuan ja Virtasen (2009) tekemän tutkimuksen mukaan Lohjalaisten 14–25-vuotiaiden käytetyin media on internet. Toiseksi suosituin on tv, radio ja viimeiseksi suosituin oli sanomalehdet. Tutkimukseni tulokset ovat samansuuntaiset kuin Iso- Herttuan ja Virtasen. Tosin tutkimuksessani kartoitin nuorten tietokoneen käyttöä, en pelkästään internettiä. Lisäksi kysyin tutkimuksessani kuinka paljon nuoret katsovat televisiota, en kysynyt katsotko televisiota. Radiota tutkimukseeni vastanneista nuorista kuuntelee peräti 73 % ja lehtien lukemisprosentti oli vielä suurempi, 82 %. Toisin sanoen tutkimuksessani nuoret lukivat enemmän lehtiä kuin kuuntelivat radiota. Jämsäläiset 8-luokkalaiset nuoret käyttävät eri medioita kiitettävän paljon.

Melkein jokaisella vastaajalla oli oma tietokone sekä sähköposti. Nuoret kuluttivat aikaansa myös eri internet sivustoilla ja heillä oli omia tunnuksia muun muassa facebookiin, IRC:n ja Habbo- sivustoille. Lisäksi osalla nuorista oli oma blogi. Nuoret kuluttivat tietokoneella arkisin sekä viikonloppuisin tietokoneella yhdestä kolmeen tuntia. Tosin viikonloppuisin tietokonetta yli kolme tuntia käyttää 43 % vastanneista nuorista. Viime vuosien aikana muun muassa koulut ovat huomanneet lasten ja nuorten mediakasvatuksentarpeen (Lehtinen & Lehtinen 2008, 98).

Mielestäni myös Jämsän nuorisotoimi voisi kehittää toimintaansa internettiin, esimerkiksi IRC- galleriaan sekä Facebookiin voisi luoda esimerkiksi ”Jämsän nuorisotoimi”- ryhmän tai jokaiselle nuorisotilalle oman ryhmänsä. Internetin kautta esimerkiksi tapahtumista tiedottaminen olisi halpaa ja helppoa. Lisäksi nuoret saisivat ajantasais- ta tietoa toiminnasta. Jämsän nuorisotoimella on internet sivut osoitteessa www.jamsa.fi/nuorten_sivut. Sivut tarjoavat tietoa nuorisotoimen työntekijöistä, työn- kuvista, mutta myös jämsäläisistä järjestöistä ja eri mahdollisuuksista viettää vapaa- aikaa. Lisäksi sivustoilta löytyy tietopankki nuorten elämään kuuluvista asioista. Si- vustot ovat kattavat ja etusivulla on myös mainos tulevasta tapahtumasta. Mielestäni näitä sivustoja voisi mainostaa myös esimerkiksi koulujen ilmoitustauluilla.

Jämsäläiset 8- luokkalaiset katsovat televisiota yhdestä kolmeen tuntiin päivässä. Tutkimustulosteni mukaan nuoret katsovat eniten sarjoja. Tätä tutkimustulosta tukee muun muassa Finnpanelin 10–24-vuotaiden katsotuimmat ohjelmat helmikuussa 2010. Finnpanelin mukaan (2010b) katsotuin ohjelma oli *Salatut elämät*, muita suosittuja sarjoja oli eri viihde ja sketsiohjelmat. Tutkimukseni mukaan nuoret katsovat myös elokuvia, urheilua, musiikkiohjelmia, uutisia sekä dokumentteja.

Saamieni tutkimustulosten mukaan nuoret käyttävät päihteitä melko vähän. Sen sijaan energijuomien kulutus oli suurta, peräti 66 % vastanneista kertoi juovansa energijuomia. Suuren suosion takana voi olla energijuomien mainostus. Niitä markkinoidaan erityisesti 18- 30-vuotiaille nuorille piristystä ja lisäenergiaa antavana juomana (Sinebrychoff 2010). Nuoret eivät tiedosta energijuomien käytön mahdollisia haittavaikutuksia ja myös monet lasten huoltajat eivät ole tietoisia energijuomien vaikutuksista kehoon.

Sen sijaan alkoholia tutkimukseen vastanneista nuorista joi 25 %. Samankaltaisen tutkimustuloksen on saanut myös Ikäläinen- Pekee Jakku 2003. Hänen (Ikäläinen- Pekee Jakku 2003) tuloksistaan ilmenee, että Yli-lin yläkouluikäisistä ja tutkimukseen vastanneista nuorista alkoholia käytti 26 %. Lisäksi Ikäläinen- Pekee Jakun tuloksista käy ilmi, että nuoret, jotka joiivat alkoholia yhdestä kolmeen kertaan kuussa, useammin kuin kerran viikossa tai kerran viikossa vastaukset olivat harvinaisempia. Eniten nuoret joiivat olutta. Seuraavaksi suosituimmat olivat viina ja siideri. Sen sijaan esimerkiksi viinin tai omatekoisten juomien suosio oli vähäisempää. Saamieni tutkimustulosten mukaan suurin osa jämsäläistä alkoholia juovista nuorista eivät juo humalahuokuisesti. Lisäksi alkoholia nautitaan yleisemmin harvemmin kuin kerran kuussa tai useammin. Suosituin alkoholijuoma oli tutkimustuloksissani olut. Sen jälkeen toiseksi suosituin oli siideri ja kolmantena viina. Viinin juonti oli harvinaisempaa. Jämsäläisistä alkoholia nauttivista nuorista 56 % oli tyttöjä. Myös vuoden 2007 terveystapatutkimuksen tulosten mukaan pojat ovat raittiimpia kuin tytöt (Raino yms., 2009, 37- 40).

Jämsäläisten nuorten tupakointi oli vielä vähäisempää kuin alkoholin juonti. Vastanneista nuorista vain 13 % myönsi tupakoivansa. Tupakoivista nuorista suurin osa poltti noin viisi savuketta päivässä. Ikäläinen- Pekee Jakun (2007) tutkimustulosten

mukaan Yli- lin nuorista 66 % eivät tupakoi. Toisinaan tupakoivien osuus oli 15 % ja vain 9 % kertoi tupakoivansa säännöllisesti. Säännöllisesti tupakoivien savukkeiden polttamismäärät vaihtelivat päivittäin yhdestä savukkeesta yli 10. Vuoden 2009 terveystapatutkimuksen mukaan 14-vuotiaat tytöt ja pojat polttavat päivässä noin seitsemän savuketta (Raino, yms. 2009, 31). Jämsäläiset tupakoivat nuoret polttavat suurin piirtein saman verran savukkeita päivässä kuin muut samanikäiset henkilöt.

Nuuskaa jämsäläiset nuoret käyttävät vähän, vain 1 % vastaajista käyttää kyseistä päihdettä. Terveystapa 2009 tutkimuksen tuloksista käy ilmi, että 14-vuotaista pojista nuuskaa käyttää päivittäin vain 0,4 % vastanneista nuorista. Tutkimustuloksissa ei esitellä erikseen tyttöjen osuutta, koska tyttöjen nuuskaaminen on harvinaisempaa. (Raino yms. 2009, 32.) Kuitenkin tutkimustuloksissani nuuskaa käyttivät myös tytöt. Itse olen luullut, että nuoret käyttävät nuuskaa melkein yhtä paljon kuin tupakkaa. Toisaalta nuuskaa on vaikeampi saada kuin tupakkaa, juuri sen vuoksi, että nuuskaa saa ostettua vain laivoilta. Tupakkaa voi kuka tahansa täysi-ikäinen ostaa kaupasta.

Kaiken kaikkiaan jämsäläiset nuoret käyttivät päihteitä melko vähän. Toisaalta päihteitä koskevissa kysymyksissä oli myös tyhjiä vastauksia. Osa tyhjistä vastauksista on voinut olla kyllä, mutta nuoret eivät ole uskaltaneet tunnustaa tupakointiaan, alkoholin käyttöään tai nuuskaamista. Tämä uskaltamattomuus voi johtua esimerkiksi kiinni jäämisen pelosta, nuori ei ole ymmärtänyt, että häntä ei voida tunnistaa vastauksista.

Tutkimukseni mukaan nuoret ovat melko tyytyväisiä siihen, miten Jämsässä voi viettää vapaa-aikaa. Vastaajien mukaan vapaa-ajan viettotapoihin vaikuttavat paljon omat kiinnostuksen kohteet ja Jämsässä on suhteellisen monipuolinen vapaa-ajan tarjonta. Itse olin varma ennen tutkimuksen tekemistä, että nuoret ovat tyytymättömiä vapaa-aikaansa sekä siihen, miten sitä voi Jämsässä viettää. Perustelen tätä omalla kokemuksella. Ollessani 8- luokalla harrastin jalkapalloa, mutta muuta ei sitten ollutkaan tarjolla. Koin itseni liian nuoreksi seurakunnan toimintaan ja nuorisotoimen toiminnasta minulle ei kerrottu, voi olla, että esimerkiksi Bunkkeria ei edes ollut Jämsässä.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimukseni tavoitteena oli kartoittaa Jämsäläisten 8- luokkalaisten vapaa- ajan viettoja sekä heidän mielipiteitensä Jämsän kaupungin nuorisotoimesta. Lisäksi opinnäytetyöstäni piti selvittää myös nuorten tyytyväisyys ylipäätään Jämsässä oleviin palveluihin sekä asuinalueiden eroavaisuuksia.

Tutkimukseni ei täysin vastannut siihen kysymykseen, mitä nuoret tekevät vapaa- ajallansa, mutta se toi ilmi asioita. Halusin, että ketään vastaajaa ei voida tunnistaa vastausten perusteella, joten osa kysymyksistä jäi pintapuolisiksi. Olisin voinut esimerkiksi kysymykseen 1.5 laittaa eri järjestöjä ja yhdistyksiä allekkain niin kuin Herne- ma (2003) on tehnyt omassa opinnäytetyössään. Jämsä on kuitenkin pieni paikkakunta, jossa ihmiset tuntevat toisensa suhteellisen hyvin. Osa vastaajista olisi voitu tällaisella menettelyllä tunnistaa. Lisäksi en nähnyt tutkimuksen kannalta aiheelliseksi yksittäisten järjestöjen tai yhdistysten esiin nostamista.

Tutkimuskysymyksiä olisi voinut täsmentää lisää esimerkiksi esimerkeillä ja lomakkeeseen oli jäänyt muutamia huolimattomuus virheitä. Huolimattomuus virheitä oli muun muassa heti asuinalueiden määrittämisessä. Lomakkeessa luki virheellisesti Halli, kun siinä olisi pitänyt olla Kuorevesi. Halli on osa Kuorevettä siinä kuin esimerkiksi Tapiola Espoo. Virhe oli myös kohdassa 2.1.4 missä puhuttiin muun muassa käyttöoikeuksista IRC:n. Tässä olisi ehdottomasti pitänyt lukea IRC- Galleria. IRC- Galleria on internetissä toimiva verkkoyhteisö, jonne käyttäjät saavat laittaa omia kuviaan esille ja liittyä erilaisiin yhteisöihin omien kiinnostustenkohteiden mukaan (IRC- galleria 2010). Sen sijaan IRC on reaaliaikaista keskustelua toisten ihmisten kanssa IRC:n välityksellä (Jyväskylän yliopisto 2010). Lisäksi kohdassa 3.2 kysyttiin vastaajalta television katselua päivittäin. Kuitenkin lomakkeessa oli aikaisemmin kysytty tietokoneen käyttöä sekä arkisin, että viikonloppuisin. Mielestäni myös television katselu olisi pitänyt kysyä samalla tavalla. Lomakkeessa oli myös erilaisia muita virheitä mitkä olisi havaittu, jos lomakkeen olisi täyttänyt ennen tutkimuksen tekemistä joku muu henkilö. Hirsjärven (2009) mukaan tällainen esitutkimus on välttämätön, mutta itse jouduin jättämään tämän aikataulun vuoksi pois.

Nuoret täyttivät tutkimuslomakkeen melko erinomaisesti, vain muutamissa kysymyksissä oli havaittavissa puutteellisuutta vastauksista. Esimerkiksi tällaisesta puutteellisesta täyttämisestä oli kysymyksessä, jossa tiedustelin internetissä olevien yhteisöjen profiileja. Useat olivat merkanneet vain kyllä vastaukset ja jättäneet merkitsemättä ei vastaukset. Uskon, että suurin osa tyhjästä kohdista on ei- vastauksia juuri sen takia, että kyllä- vastaukset oli merkitty.

Tekemäni tutkimus antoi kokonaisvaltaisen käsityksen siitä, miten jämsäläiset kahdeksaluokkalaiset nuoret kokevat vapaa- aikansa riittävyden ja keiden kanssa he viettävät vapaa- aikansa. Tutkimukseni tavoitteena oli myös selvittää nuorten mahdollista syrjäytymisvaaraa. Tuloksista ilmeni muutama tapaus, jotka olivat vastanneet, että viettävät yleensä yksin vapaa- aikansa kotona ollen. Syrjäytymisvaara ja siihen liittyvät kysymykset jäivät selvästi seuraavaan tutkimukseen. Jälkeenpäin ajateltuna kyselylomakkeessa olisi voinut kysyä kavereiden ja ystävien määrää ja sitä kautta pohtia syrjäytymiskysymyksiä.

Nuoret halusivat lisää Jämsään muun muassa kahviloita ja vaatekauppoja. Nuorisotoimi ei voi suoranaisesti kyseisiä palveluita lisätä, mutta he voisivat esimerkiksi tehdä nuorten kanssa erilaisia retkiä muun muassa Tampereelle tai Helsinkiin. Nuoret toivoivat myös mahdollisuutta tehdä itse. Mikä olisikaan mukavampaa kuin antaa nuorten suunnitella ja ideoida yhteisen retken esimerkiksi Helsinkiin? Nuorilla olisi varmasti käyttökelpoisia tutustumiskohteita tai ideoita ja matkalaisia löytyisi varmasti, jos nuoret saisivat suunnitella retkeä alusta alkaen.

Nuoret toivoivat lisää erilaisia konsertteja, discoja ja tapahtumia. Lisäksi nuorisotilojen aukioloaikoihin toivottiin pidennyksiä. Mielestäni nuorisotilojen pitäisi olla enemmän auki, koska siihen nuorisotoimi selvästi painottaa toimintaansa. Jokaiselle kolmelle talolle riittää yksi vastuutyöntekijä ja internet sivujen mukaan jokaisella tilalla on oma ohjaajansa. Silti nuorisoklubi Kuutti sekä nuorisokahvila Köpis ovat nuorisotoimen toimesta auki vain kerran viikossa. Internet sivut eivät tosin kerro esimerkiksi sitä, mitä kerhotoimintaa nuorisotoimi järjestää. Jämsässä on myös Jyväskylän aikuisopiston toimipiste, jossa opiskelevat nuoris- ja vapaa-ajan ohjaajat. Nuorisotoimessa suoritetaan muun muassa työssäoppimisia. Mielestäni tätä yhteistyötä voitai-

siin tiivistää, siitä hyötyisivät sekä nuorisotoimi, oppilaitos, opiskelijat että jämsäläiset nuoret. Opiskelijat voisivat varmasti järjestää erilaisia tapahtumia ja pitää vaikka kerhoa, nuorisotoimen alaisuudessa.

Vastauksista ilmeni myös nuorten tiedottomuus nuorisotoimen tarjoamasta toiminnasta ja ylipäättään siitä, mitä nuorisotilalla voi tehdä. Lisäksi joidenkin vastaajien vanhemmat kieltävät nuoren talolla käynnin. Vastausten perusteella nuorisotoimen pitäisi tiedottaa ja markkinoida enemmän toimintaansa. Myös mahdollisiin ennakko-luuloihin tulisi puuttua. Keinoina voisi olla esimerkiksi avointen ovien päivä, jossa ihmisille kerrottaisiin mitä nuorisotoimi tarjoaa, mitä tilatoiminta on ja esimerkiksi esitellä tilojen säännöt. Osa huoltajista ei varmasti tiedä, että esimerkiksi Bunkkeriin ei saa tulla alkoholin vaikutuksen alaisena.

Tiedottamista ja markkinointia voi lisätä esimerkiksi perinteisillä mainoksilla koulujen ilmoitustauluilla tai kohteissa, jossa nuoret käyvät, esimerkiksi kahviloissa tai kauppoissa. Tutkimuksen tuloksista ilmeni, että nuoret käyttävät paljon tietokonetta ja internetiä. Nuorilla on lisäksi tunnuksia monissa suosituissa palveluissa esimerkiksi facebookissa ja IRC- Galleriassa. Nuorisotoimen toimintojen esille tuominen kyseisissä välineissä olisi helppoa, halpaa ja suhteellisen yksinkertaista. Lisäksi internetissä toimii NuortenLaturi- verkkopalvelu. Mielestäni myös Jämsän tulisi pohtia ja selvittää mahdollisuutta liittyä niin sanotuksi laturikunnaksi.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöni aikataulu oli erittäin tiivis ja kiireellinen. Jälkeenpäin ajateltuna aihetta olisi pitänyt rajata vielä enemmän, jotta tutkimustulokset eivät olisi jääneet näin pintapuolisiksi. Toisaalta aiheenrajaus olisi ollut haasteellinen. Jämsäläiset nuoret osallistuvat melko vähän vapaa- ajan toimintoihin, pääpaino nuorilla on ”hengailemisessä” eli kavereiden kanssa olemisessä. Lisäksi nuorisotoimen tarjoamat palvelut rajoittuvat nuorisotilatoimintaan. Toisaalta medioita käytetään paljon ja siitä saisi varmasti laajan tutkimuksen aikaiseksi, jonka pohjalta voisi kehittää paikallista mediakasvatusta. Päihteitä käytetään melko vähän, mutta verrattaessa muihin tutkimuksiin niin eroavaisuuksia ei kauheasti löytynyt. Myös Jämsässä pitää jatkossa kiinnittää huomiota nuorten päihteiden käyttöön ja siihen liittyvään kulttuuriin. Yksi ehdoton puuttumisenpaikka on nuorten suuri energijuomien juominen. Ihanne tilanne olisi, jos nuorten vanhemmat, koulu, nuorisotoimi sekä eri nuoriso järjestöt ja or-

ganisaatiot saisivat tehtyä energiajuomista yhtenäisen linjauksen, josta jokainen taho pitäisi kiinni.

Aineistosta olisi saanut vielä laajemman ja monipuolisemman, jos tutkimuksenperusjoukkona ei olisi ollut vain 8- luokkalaiset nuoret ja kysely olisi tehty muulla tavoin kuin kokonaistutkimuksena. Jokaisen koulun ja jokaisesta eri luokka-asteesta olisi voitu ottaa kaksi luokkaa. Näin olisi saatu laajempi tutkimusmateriaali ja varmasti myös tutkimusvastauksissa olisi ollut suurempi hajonta. Tosin aineiston käsittelyyn olisi pitänyt varata pidempi aikataulu. Toinen mielenkiintoinen tutkimuslinja olisi peruskoulun suorittaneet oppilaat, jotka asuvat Jämsässä. Kuinka he kokevat palvelut Jämsässä ja miten nuorisotoimen tulisi heidän mielestään kehittää toimintaansa?

LÄHTEET

Aaltonen, Marjo & Ojanen, Tuija & Vihunen, Riitta & Vilén, Marika 2003. Nuoren aika (2 uudistettu painos). Helsinki: WSOY.

Eskola, Jari & Suoranta, Heikki 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen (8 painos). Tampere: Vastapaino.

Harjula, Heikki & Lundström, Ilona & Kirvelä, Torsti & Majoinen, Kaija & Myllyntaus, Oiva & Vahermo, Martti (toim.) 2004. Toimiva kunta. Helsinki: Kuntakoulutus oy.

Hautakangas, Mikko 2007. Vertaismelodraamaa taviksista taviksille, Katsaus suomalaisen todellisuustelevision historiaan. Teoksessa Wiio, Juhani (toim.) 2007. Television viisi vuosikymmentä, Suomalainen televisio ja sen ohjelmat 1950- luvulta digiaikaan. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Heikkilä Tarja. Tilastollinen tutkimus (7., uudistettu painos). Helsinki: Edita.

Helve, Helena 2009. Nuorten vapaa-aika, luottamus ja sosiaalinen pääoma. Teoksessa Liikkanen, Mirja (toim.) 2009. Suomalainen vapaa- aika, Arjen ilot ja valinnat. Helsinki: Gaudeamus, 250.

Hernesmaa, Heikki 2003. Kartoitus lohtajalaisten nuorten vapaa- ajanviettotavoista ja tyytyväisyydestä harrastus- ja vapaa-ajan viettomahdollisuuksiin Lohtajalla. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön perustutkiminnon opinäytetyö.

Hirsjärvi, Sirkka 2009. Metodologiset ja teoreettiset lähtökohdat. Teoksessa Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula Tutki ja kirjoita (15 painos). Helsinki: Tammi, 134, 136- 137, 195- 203.

Hirsjärvi, Sirkka 2009. Tutkimustyytit ja aineistonkeruun perusmenetelmät. Teoksessa Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula Tutki ja kirjoita (15 painos). Helsinki: Tammi, 195- 201.

Holopainen, Martti & Tenhunen, Lauri & Vuorinen, Pertti 2004. Tutkimusaineiston analysointi ja SPSS. Järvenpää: Yrityssanoma Oy.

Horelli, Liisa & Haikkola, Lotta & Sotkasiira, Tiina 2007. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy, 221.

Hujanen, Taisto 2007. Suomalaisen television ohjelmatyytit ja lajit, Puhtauden vaalintaa ja rohkeita sekoituksia. Teoksessa Wiio, Juhani (toim.) 2007. Television viisi vuosikymmentä, Suomalainen televisio ja sen ohjelmat 1950- luvulta digiaikaan. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 115- 117.

Jokinen, Kimmo & Pohjola, Kirsi 2007. Lasten media ja toimijuus. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Hakapaino Oy, 177.

Ikäläinen- Pekee Jakku, Mari 2004. Yli- lin yläasteikäisten päihteidenkäyttö sekä kartoitus nuorten vapaa- ajan käytöstä. Diakonia- ammattikorkeakoulu. Diakoninen sosiaali-, terveys-, ja kasvatustieteen koulutusohjelman opinnäytetyö.

Iso- Herttua, Jaakko & Virtanen, Rauli 2009. Tutkimus Lohjalaisten mediakulutustottumuksista. Laurea- ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelman opinnäytetyö.

Kotilainen Sirkku 2007. Mediakulttuuri nuorisotyössä. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy, 139, 141.

Kurikka, Päivi 2003. Nuorten kuntakuva. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Kylmäkoski, Merja 2007. Eteinen, vessa, keittokomero ja huone- niistä on nuorisotila tehty. Teoksessa Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 400- 401.

Kylmänen, Petri. Kun kaikki muutkin.. Nuorten ehkäisevä päihdetyö. Helsinki: Tammi.

Lehmusto, Heikki. Stop smoking, Ratsasta himosi aallolla. Helsinki: WSOY.

Lehtinen, Tiina & Lehtinen, Ismo 2007. Mikä mättää? Murrosiän muutokset kotona ja koulussa. Helsinki: Edita.

Liikkanen, Mirja (toim.) 2009. Suomalainen vapaa- aika, Arjen ilot ja valinnat. Helsinki: Gaudeamus.

Manner- Raappana, Tanja 2007. Mediamaailma kasvattajana. Teoksessa Määttä, Kaarina (toim.) Helposti särkyvää nuoren kasvun turvaaminen. Helsinki: Kirjapaja, 127.

Mattila, Anu 2003. Nuorten vapaa- ajan vietto ja toiveita Pakilan nuorisotalon toiminnalle 12–16-vuotiaiden vapaa-aika kysely. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön aikuiskoulutuksen opinnäytetyö.

Metsähuone, Pia 2003. Nuorisopoliittisia näkökulmia teknologisoituvaan nuoruuteen. Teoksessa Kangas, Sonja & Kuure, Tapio (toim.) Teknologisoituva nuoruus. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisosasian neuvottelukunta & Stakes, 132.

Orjasniemi, Tarja 2007. Vapaan alkoholin sukupolvi. Teoksessa Teoksessa Määttä, Kaarina (toim.) Helposti särkyvää nuoren kasvun turvaaminen. Helsinki: Kirjapaja, 73, 85.

Paju, Petri 2007. Onko nuorisopolitiikkaakin tehtävä? Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 337.

Ruotsalainen, Leena 2003. Nuorisotyö median myrskyssä. Teoksessa Kangas, Sonja & Kuure, Tapio (toim.) Teknologisoituva nuoruus. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisosasian neuvottelukunta & Stakes, 47.

Sihvonen, Tanja 2003. Tietoverkostot sosiaalisen olemisen paikkana. Teoksessa Kangas, Sonja & Kuure, Tapio (toim.) Teknologisoituva nuoruus. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisosasian neuvottelukunta & Stakes, 94.

Sjöholm, Kari 2007. Kuntien nuorisotyö- ja politiikka. Teoksessa Aaltonen, Kimmo (toim.) Nuorisolakiopas. Helsinki: Tietosanoma Oy, 56- 60.

Suoninen, Annika 2003. Tietokone taipuu moneksi – mutta mihin sitä käytetään? Teoksessa Kangas, Sonja & Kuure, Tapio (toim.) Teknologisoituva nuoruus. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisosasian neuvottelukunta & Stakes, 56.

Suoranta, Juho & Lehtimäki, Hanna 2003. Verkostososiaalisuus ja nuoret. Teoksessa Kangas, Sonja & Kuure, Tapio (toim.) Teknologisoituva nuoruus. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisosasian neuvottelukunta & Stakes, 30; 32-34.

Vehkalahti, Kimmo 2008. Kyselytutkimuksen mittarin ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

Österlund-Karinranta, Marina & Moring, Tom 2007. Televisio kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden tuottajana. Teoksessa Wiio, Juhani (toim.) 2007. Television viisi vuosikymmentä, Suomalainen televisio ja sen ohjelmat 1950- luvulta digiaikaan. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 113-114.

Cederlöf, Petri 2008. Nuorisotyön rakenteellisia haasteita 2009. Suomen nuorisoyhteistyö- Allianssi, 6. Viitattu 3.3.2010..

http://www.alli.fi/tiedoston_katsominen.php?dok_id=5432

Etelä-Suomen lääninhallitus 2005. Kouluterveydenhoitajien näkemyksiä nuorten päihteiden käytöstä Etelä-Suomen läänissä. Etelä-Suomen lääninhallituksen julkaisu- ja 99. Helsinki: Hakapaino, 12-13. Viitattu 6.4.2010.

[http://www.intermin.fi/lh/biblio.nsf/5C82938F28CDCC6AC22570C3002C0784/\\$file/eslh99.pdf](http://www.intermin.fi/lh/biblio.nsf/5C82938F28CDCC6AC22570C3002C0784/$file/eslh99.pdf)

Evira 2010a. Energiajuomat. Viitattu 5.4.2010

<http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/elintarviketietoa/energiajuomat/>

Evira 2010b. Energiajuomien piristävät yhdisteet. Viitattu 5.4.2010

http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/elintarviketietoa/energiajuomat/energiajuomien_piristavat_yhdisteet/

Finnpanel 2010a. Katsotuimmat TV-ohjelmat helmikuussa 2010. Viitattu 6.4.2010

<http://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/kk/ohjika/viimeisin/>

Finnpanel 2010b. 10-24-vuotiaiden katsotuimmat TV- ohjelmat helmikuussa 2010. Viitattu 6.4.2010.

<http://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/kk/ohjika/2010/2/10-24.html>

Finnpanels 2010c. 9-14-vuotaisen kuunnelluimmat radiokanavat joulukuu 2009-helmikuu 2010. Viitattu 6.4.2010.

<http://www.finnpanel.fi/tulokset/radio/krt/viimeisin/kanavaosuusikaryhma.html>

Iltalehden verkkolehti 2010. Artikkelin ”Energiajuomien siemäily huolestuttaa kouluissa”. Viitattu 5.4.2010.

http://www.iltalehti.fi/uutiset/2010032711369769_uu.shtml

IRC-galleria 2010. Vanhemmille. Viitattu 26.4.2010.

<http://irc-galleria.net/parents>

Jokinen, Riikka 2010. Lähes miljoona suomalaista kuuntelee nettiradiota. Viitattu 6.4.2010

<http://www.verkkotutka.fi/artikkeli?id=1498>

Jämsän kaupunki 2010a. Henkilöstö. Viitattu 28.3.2010.

http://www.jamsa.fi/nuorten_sivut/henkilosto.html

Jämsän kaupunki 2010b. Liikennepuisto. Viitattu 28.3.2010.

http://www.jamsa.fi/liikunta_ja_nuoriso/liikennepuisto/liikennepuisto.html

Jämsän kaupunki 2010c. Leirikeskus Luomen koulu. Viitattu 28.3.2010.

http://www.jamsa.fi/liikunta_ja_nuoriso/nuoriso/leirikeskus_luomen_koulu.html

Jämsän kaupunki 2010d. Avustukset. Viitattu 28.3.2010.

http://www.jamsa.fi/liikunta_ja_nuoriso/nuoriso/avustukset.html

Jämsän kaupunki 2010e. Nuorisotila Bunkkeri. Viitattu 28.3.2010.

http://www.jamsa.fi/nuorten_sivut/vapaa-aika/bunkkeri.html

Jämsän kaupunki 2010f. Nuorisotila Kuutti. Viitattu 28.3.2010

http://www.jamsa.fi/nuorten_sivut/vapaa-aika/kuutti.html

Jämsän kaupunki 2010g. Nuorisokahvila Köpis. Viitattu 28.3.2010.

http://www.jamsa.fi/nuorten_sivut/vapaa-aika/kopis.html

Jyväskylän yliopisto 2010. IRC, Irkkaus. Viitattu 31.3.2010.

<https://www.jyu.fi/thk/ohjeet/sanasto/irc-irkkaus>

Kangas, Sonja & Lundvall, Anniina & Sintonen, Sara 2008. Lasten ja nuorten mediaaailma pähkinänkuoressa. Liikenne- ja viestintäministeriö, Lasten ja nuorten mediafoorumi, 14. Viitattu 6.4.2010.

http://www.lvm.fi/c/document_library/get_file?folderId=22170&name=DLFE-4803.pdf&title=Lasten

Neuvoa-antavat. Päihdetyön keskeiset käsitteet. Viitattu 6.4.2010.

<http://neuvoa-antavat.stakes.fi/FI/kehittaminen/kasitteet/index.htm>

Rainio, Susanna & Pere, Lasse & Lindfors, Pirjo & Lavikainen, Hanna & Saarni, Lea & Rimpelä, Arja 2009. Nuorten terveystapatutkimus 2009. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus 2009:47. Helsinki, 28-33; 34-40,70. Viitattu 6.4.2010.

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-10634.pdf

Sinebrychoff 2010. Battery- energiajuoma. Viitattu 5.4.2010.

http://www.sinebrychoff.fi/page.php?page_id=32#mitäovat

Sosiaaliportti 2009. Nuoret ja ehkäisevä työ. Viitattu 6.4.2010.

<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-fi/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/nuoret/#otsikko6>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2010. Tupakka ja nuorten hyvinvointi. Viitattu 6.4.2010.

http://www.ktl.fi/portal/suomi/tietoa_terveydesta/elintavat/tupakka/nuorten_tupakointi/tupakka_ja_nuoren_hyvinvointi/

Walkers. Walkers- toiminta. Viitattu 28.3.2010.

<http://www.walkers.fi/sivut/walkersista.html>

LIITTEET

LIITE 1 Tutkimuslupahakemus rehtoreilta

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

Yhteystiedot:

Hakijan tiedot:

Tiina Mäkinen
Lopeistontie 45
42100 Jämsä
tiina.makinen@humak.edu
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Opiskelija

Ohjaajan tiedot:

Sanna Palviainen
Sirkanpolku 1
44200 Suolahti
sanna.palviainen@humak.fi
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Lehtori

Toimeksiantaja:

Jämsän kaupungin nuorisotoimi
Hannu Ahlstedt
Lääkärinkuja 3D
42100 Jämsä
hannu.ahlstedt@jamsa.fi
Nuorisotoimen johtaja

Arvoisa Rehtori,

Olen Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogi (AMK) - opiskelija. Tarkoitukseni olisi tehdä opinnäytetyö, johon kuuluisi kyselytutkimus Teidän koulunne 8- luokkalaisten oppilaiden vapaa- ajasta. Työn tilaajana toimii Jämsän nuorisotoimi, joka pyrkii kehittämään toimintaansa opinnäytetyöni avulla.

Suoritan kyselytutkimuksen kyselylomakkeella, johon jokainen oppilas vastaa anonyymisti. Saatua aineistoa käytän pelkästään opinnäytetyössäni ja tulosten analysoinnin jälkeen kyselylomakkeet hävitetään.

Opinnäytetyöni toimintasuunnitelma löytyy liitteestä 1.

Tutkimusluvan myöntämällä annat minulle oikeuden käyttää saatua materiaalia opinnäytetyössäni.

Tutkimuslupa myönnetään

Tutkimuslupaa ei myönnetä

Allekirjoitus

Paikka ja päivämäärä

_____
Rehtorin nimi
koulun nimi

_____

TUTKIMUSLUPA

Hyvä 8- luokkalaisen nuoren huoltaja,
olen Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogi (AMK)- opiskelija.
Teen opinnäytetyönäni tutkimuksen Jämsän nuorisotoimelle jämsäläisten 8-
luokkalaisten oppilaiden vapaa-ajasta ja sen vietosta.

Tutkimustani varten teen kyselyn kaikille 8-luokkalaisille Jämsän kouluissa.
Saatujen tutkimustulosten avulla pyrin antamaan kehittämissuhteita Jämsän
nuorisotoimen tarjoamiin palveluihin.

Kyselyyn vastataan nimettömästi ja ketään yksittäistä henkilöä ei voi tunnistaa
vastauksista. Kysely toteutetaan koulullanne viikolla 10. Täytetyt kyselylomak-
heet hävitetään analysoinnin jälkeen ja ne ovat koko tutkimusprosessin ajan
vain minun käytettävissäni.

Jos Teillä on jotain kysyttävää tutkimukseen liittyen, minulle voi soittaa nume-
roon 0400 434330. Vastaan mielelläni kysymyksiinne.

Ystävällisin terveisin Tiina Mäkinen

Palauta luokanvalvojalle ennen tutkimuksen alkua! Kiitos

Oppilaan nimi

saa osallistua tutkimukseen

ei saa osallistua tutkimukseen

Huoltajan allekirjoitus

KYSELYLOMAKE

Olen Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogi (AMK) –opiskelija. Teen opintoihini liittyvän opinnäytetyöni Jämsän nuorisotoimelle ja tarkoitukseni on tutkia teidän 8- luokkalaisten nuorten vapaa- aikaa sekä sen käyttöä. Tulosten perusteella pyrimme kehittämään Jämsän nuorisotoimen palveluita, joten vastatkaa tutkimukseen rehellisesti. Tämä on teidän mahdollisuutenne vaikuttaa Jämsän nuorisotoimen järjestämiin palveluihin! Kiitos vastauksistanne jo etukäteen.

Perustiedot

(rastita oikea vaihtoehto)

Sukupuoli: Tyttö Poika
 Asuinalue: Halli Jämsä Jämsänkoski Längelmäki

1. Vapaa- aika (eli koulun ulkopuolinen aika)

1. Kuinka paljon Sinulla on vapaa- aikaa? Ympyröi sopivin vaihtoehto

- Liian vähän
- Vähän
- Sopivasti
- Paljon
- Liian paljon

2. Keiden kanssa vietät yleensä vapaa-aikasi? *(Huom! vastaa vain yhteen kohtaan!)*

- Yksin
- Kavereiden / ystävien kanssa
- Vanhempieni kanssa
- Jonkun muun kanssa, kenen?

_____

3. Mitä teet vapaa- ajallasi?

- Olen kavereiden / ystävien kanssa
  - a. Kaverin luona
  - b. Kotonani
  - c. Keskustassa
  - d. Muualla, missä? _____
- Harrastan liikuntaa ohjatusti (esimerkiksi pelaan jääkiekkoa)
- Harrastan liikuntaa omatoimisesti (esimerkiksi lenkkeilen)
- Ohjaan kerhoja tai jotakin muuta ryhmää
- Olen kotona

4. Palvelut Jämsässä (Ympyröi sopivin vaihtoehto)

1= Erittäin tyytymätön, 2= Melko tyytymätön, 3= En tyytyväinen, enkä tyytymätön,
4= Melko tyytyväinen, 5= Erittäin tyytyväinen

1. Kunnalliset nuorisopalvelut (mm. nuorisotilat)	1	2	3	4	5
2. Harrastusmahdollisuudet	1	2	3	4	5
3. Julkiset palvelut (kirjasto, hammashoito jne.)	1	2	3	4	5
4. Julkinen liikenne	1	2	3	4	5
5. Kauppa ja ostospalvelut	1	2	3	4	5
6. Kahvilat	1	2	3	4	5
7. Elokvateatteri	1	2	3	4	5

4.1. Mitä palveluja toivoisit lisää Jämsään?

---

5. Kuulutko seuraaviin järjestöihin tai yhdistyksiin?

1. Liikunta- tai urheiluseura	☐ kyllä	☐ en
2. Partio	☐ kyllä	☐ en
3. Taide- tai kulttuuriyhdistys	☐ kyllä	☐ en
4. Hyväntekeväisyys tai vapaaehtoisjärjestö	☐ kyllä	☐ en
5. Joku muu järjestö / yhdistys	☐ kyllä	☐ en
- Mikä? _____

2. Jämsän nuorisotoimi

- Koetko saavasi tietoa Jämsän nuorisotoimen tarjoamista palveluista hyvin?
  - kyllä   en   en tiedä, mitä he tarjoavat
- Käytätkö Jämsän nuorisotoimen tarjoamia palveluita?
  - kyllä   en   en tiedä, mitä he tarjoavat
- Käytkö nuorisotoimen ylläpitämässä nuorisotiloissa?
  - kyllä   en (jos vastaat tähän ei, voit siirtyä kysymykseen 4)
  - 3.1 Millä tilalla käyt useimmin?
    - Bunkkeri
    - Kuutti
    - Köpis
  - 3.2 Kuinka usein käyt nuorisotilalla?
    - useita kertoja viikossa
    - kerran viikossa
    - useammin kuin kerran kuussa
    - kerran kuussa
    - harvemmin

- 3.3 Miksi käyt nuorisotilalla?
- vietän siellä aikaani
  - tapaan kavereita / ystäviä
  - pelaan pelejä tai biljardia
  - muusta syystä, mistä?
-

- 3.4 Ovatko nuorisotilat mielestäsi viihtyisiä?
- kyllä
  - ei, miten parantaisit viihtyvyyttä?
-

- 3.5 Luotan nuorisotilan ohjaajiin
- kyllä
  - ei

Siirry tämän jälkeen kysymykseen numero 5!

4. Miksi et käy nuorisotilalla? (Voit laittaa rastin useampaan kuin yhteen kohtaan)
- Nuorisotilan sijainti on huono
  - Vanhempani kieltävät minulta nuorisotiloilla käynnin
  - En tiedä tarpeeksi nuorisotilojen toiminnasta
  - Minulla ei ole aikaa käydä nuorisotilalla
  - Kaverini / ystäväni eivät käy nuorisotilalla
  - Jokin muu syy, mikä?
-

5. Mitä muuta nuorille suunnattua toimintaa tahtoisit lisää Jämsän alueelle?
-
-

3. Media

1. Onko sinulla tietokone?
- kyllä
  - ei
- 1.1. Kuinka paljon käytät tietokonetta arkipäivisin?
- alle 1h
  - 1h- 3h
  - yli 3h
- 1.2. Entä viikonloppuisin?
- alle 1h
  - 1h- 3h
  - yli 3h
- 1.3. Mihin tarkoitukseen käytät tietokonetta?
- etsin tietoa
  - pelaan pelejä
  - käytän Internetiä
  - pidän yhteyttä kavereihin
  - luen sähköpostit
  - muuhun, mihin? _____

1.4. Onko sinulla tili / käyttöoikeuksia seuraaviin ohjelmiin Internetissä?

Sähköposti	☐ kyllä	☐ ei
Messenger (mese)	☐ kyllä	☐ ei-
Facebook	☐ kyllä	☐ ei
IRC	☐ kyllä	☐ ei
Habbo	☐ kyllä	☐ ei
Oma blogi	☐ kyllä	☐ ei
Jokin muu,	☐ kyllä	☐ ei
Mikä? _____		

2. Kuinka paljon katsot televisiota päivässä?

- alle 1h
 1h- 3h
 yli 3h

2.1. Mitä katsot televisiosta?

- elokuvia
 tv- sarjoja
 musiikkiohjelmia
 urheilua
 dokumentteja
 uutisia

3. Kuunteletko radiota?

- kyllä   ei

3.1. Kuinka usein kuuntelet radiota?

- Useita kertoja päivässä
 Kerran päivässä
 Muutamia kertoja viikossa
 Harvemmin

4. Luetko lehtiä?

- kyllä   ei

Mitä lehtiä luet?

---

4. Nautintoaineet

1. Tupakoitko?

- kyllä   en

1.1. Kuinka monta savuketta päivässä?

---

2. Käytätkö alkoholia?

- kyllä   en (*jos vastasit ei, voit siirtyä kysymykseen 3*)

2.1. Juotko humalahakuisesti?

- kyllä   en

2.2. Kuinka useasti juot?

- kerran viikossa tai useammin
 kerran kuussa tai useammin
 harvemmin

2.3. Mitä juot?

- olutta
- siideriä
- viiniä
- viinaa

2.4. Kuinka paljon juot?

- vähemmän kuin kaksi 0,5 litran pulloa
- 2- 4 0,5 litran pulloa
- enemmän kuin neljä 0,5 litran pulloa

3. Käytätkö nuuskaa?

- kyllä
- en

4. Juotko energiajuomia?

- kyllä
- en

4.1. Kuinka useasti juot?

- päivittäin
- kerran tai pari viikossa
- kerran kuussa
- kerran tai pari kuukaudessa
- harvemmin

Vapaa sana, miten Jämsässä voi mielestäsi viettää vapaa- aikaa?

Muita terveisiä Jämsän nuorisotoimelle?

Kiitos vastauksistasi!